

H. K. Kristensen-prisen

Der er næppe nogen kommune, der vil afvise forpligtelsen til at løse kulturelle opgaver, omend der naturligvis altid kan være diskussion om omfanget af og formen for, hvordan disse opgaver skal løses.

Der er derfor ingen grund til at rose Ølgod kommune, fordi den har sørget for tidssvarende rammer f. eks. for sit biblioteksvæsen, lige så lidt som der er grund til det, fordi der bygges en skole eller anlægges en parkeringsplads.

Det er måden, hvorpå opgaven er løst, der retter opmærksomheden mod kommunen i denne sag.

Ølgod by og sogn har en gammel tradition for lokalhistorisk interesse. Må jeg blot som eksempler på interesserede pionerer nævne landstings- og folketingsmand J. M. Bollerup Andersen, højskolelærer Poul Bjerge, sparekassedirektør Niels Hansen Uhd, førstelærer N. H. Bloch og overlærer Holger Øllgård. Disse navne repræsenterer et hundredår, hvor en stærk, folkelig interesse blev vakt for sognets liv både i nutid og fortid. Holger Øllgårds virke gav sig konkret udslag i oprettelsen af Ølgod museum, og senere er et Lokalhistorisk Arkiv vokset op i tilknytning til museet.

Med lov om kulturhistoriske museer har staten pålagt kommunerne visse pligter i forhold til disses indretning og drift. Derimod frister de lokalhistoriske arkiver en vanskeligere tilværelse, båret oppe af lyst og interesse hos dem, der arbejder med dem, ofte i private lokaler eller i et par rum der er blevet til overs i en offentlig institution.

Ved Kulturhusets indretning har man ved at kombinere bibliotek, dagcenter, mødelokaler, der repræsenterer almene kulturelle initiativer, med museum og arkiv, placeret det lokalhistoriske arbejde i en sammenhæng, der rummer store muligheder for et positivt samarbejde med de øvrige kulturfaktorer og for at blive et led i en hverdag, der kan nedbryde skranken mellem finkultur og folkekultur.

Foto: Jens Anker Tvedebrink, Varde.

Fordi man har søgt denne spændende kombination, fordi man har givet det lokalhistoriske arbejde disse rammer - og fordi man derved har vedligeholdt den stærke tradition for denne del af historien, har bestyrelsen for Historisk Samfund tildelt Ølgod kommune den lokalhistoriske pris: H. K. Kristensen-prisen.

Ved tildelingen af den lokalhistoriske pris til Ølgod kommune var bestyrelsen enig om, at den af principielle grunde ikke ville give kommunen det medfølgende pengebeløb, men i stedet overdrage dette til en person, der ved sin indsats havde bidraget til, at der var et indhold i de rammer, som var skabt med Kulturhuset.

Kristian Haahr har først og fremmest skabt Tistrup-Hodde arkivet, som er en administrativ del af Ølgod museum.

Men Haahrs arbejde har rakt langt videre: sognefilm, gårdhistorie, skribentvirksomhed og slægtshistorie. Mange har hos ham hentet hjælp i slægtshistoriske problemer, men størst er hans indsats på dette område videreførelsen af bogen om slæg-

ten Haahr, der i 1979 blev nyudgivet i revideret og stærkt forøget udgave.

Kr. Haahrs flittige indsamlingsarbejde og hyppige besøg på Landsarkivet i Viborg har fået arkivets samlinger til at vokse i omfang, og det lokalhistoriske arkiv i Ølgod kan bl.a. takke ham for en stor del af det landsarkiv-materiale, der her findes i afskrift.

For denne betydelige indsats for arkivvæsenet i Ølgod kommune vil vi gerne yde vor anerkendelse ved at give æresprisens pengebeløb på 2.000 kr. til Kristian Haahr.

Mindeord

Snedkermester Niels Thomsen, Esbjerg

Det nye år var kun få dage gammelt, da snedkermester *Niels Thomsen* døde efter nogle ugers alvorlig sygdom. Med ham mistede det lokalhistoriske arbejde i Ribe amt og især museumsarbejdet en trofast støtte.

Niels Thomsen var født i 1906 i Elling sogn i Vendsyssel, men kom tidligt til Esbjerg. Her lærte han sit fag og overtog senere et gammelt Esbjergfirma, som han førte videre med de gode håndværkertraditioner i behold, samtidig med at han udvidede og udviklede det til en moderne virksomhed.

Historisk interesse havde han fra sin ungdom, og efterhånden blev arkæologien hans særlige område. Han var utrættelig i arbejdet for at få bekræftet, at Esbjergegnen var en rig arkæologisk arbejdsmark, og gennem et utal af gravninger leverede han selv beviset, godt hjulpet af den kreds af amatører der udklækkedes i hans studiekredse. De fredede bopladser i Sjælland og Marbæk står som monumenter for denne indsats.

For Esbjerg og omegns museumsforening var han formand til sin død, og i de næsten 30 år der gik før Esbjerg museum fik en faguddannet leder var Niels Thomsen og museet næsten identiske.

For Esbjergs særpræg som by havde han tidligt blik, og forfatteren til disse linier har set Thomsen bogstaveligt talt slæbe rigsantikvar Glob rundt på Torvet og udpege bygnings-elementer for ham. Mange trak på smilebåndet, da Thomsen foreslog at oprette en Forening til Bevarelse af Gamle Huse i Esbjerg. I dag har publikationen »Historiske Huse« og institutionen Esbjerg byfond givet ham ret.

Også landbygninger var han stærkt interesseret i - Peder Holdensen-gårdene - og derfra videre til de jævne bøndergårde på egnen. Allerede nu er en række af Holdensen-gårdene fredet.

Til disse vidtspændende interesser kom en omfattende skribentvirksomhed i Kuml, Skalk og i vor årbog, hvor hans navn findes på forfatterlisten så sent som i fjor.

Foruden sin formandspost i museet sad Thomsen i Byhistorisk Arkivs bestyrelse (senere kontaktudvalg), i en årrække i bestyrelsen for Jysk Arkæologisk Selskab, og i en tiårs periode var han i bestyrelsen for Historisk Samfund.

Niels Thomsen var amatørarkæolog, men nævnt med respekt i fagfolks kreds, og han har bedre end nogen vist, hvordan fagmand og amatør kan forenes i frugtbart samarbejde.

Hans navn er først og fremmest knyttet til Esbjerg museum, men også i vor forening vil han blive mindet med taknemmelighed.

Verner Bruhn.

Anmeldelser

«OKSBØLLEJREN GENNEM 50 ÅR»

Udgivet af kommandantskabet i Oksbøl. Grærup Havvej 2, 6840 Oksbøl.
1979, 104 s., ill. Pris 25,00.

I en lille rigt illustreret bog, udgivet af Kommandantskabet i Oksbøllejren, fortæller en række tjenstgørende og hjemsendt personel og borgere fra Oksbøl om lejrens omskiftelige historie.

De mange forfattere har et personligt kendskab til den periode, de beskriver, og det gør bogen afvekslende og nærværende.

Fra den første periode fra 1929 til 1940, hvor opbygningen af lejren fandt sted, får man et indtryk af, hvordan den danske soldateruddannelse trods primitive ydre forhold og økonomisk beskedne rammer udnytter skydetrænens muligheder for en god feltmæssig uddannelse. De tekniske beskrivelser af datidens skydemetoder er begrænset til et nødvendigt minimum, så der er blevet plads til at berette om livet i lejren og lejrens forhold til områdets befolkning, som tog vel imod soldaterne.

Besættelsestiden fra 1940 til 1945 er kun kort beskrevet. Der gives en række oplysninger om lejrens udbygning til uddannelseslejr for 13.000 tyske soldater og om befæstningen af området med bunkers, pansergrave og kanonstillinger. Hvordan livet formede sig i den første del af besættelsestiden, hvor der var såvel dansk som tysk militær i lejren, og hvordan forholdet var mellem befolkningen og det tyske militær, da lejren blev uddannelses- og træningslejr, er der ikke fortalt om. Det havde været af lokalhistorisk værdi, hvis dette afsnit af lejrens historie havde været mere udførligt omtalt.

Til gengæld er der en meget fin beskrivelse af lejren som flygtningelejr for 36.000 tyske flygtninge, der gennem 3 år boede i lejren. I andre afsnit af bogen omtales Nordlejrens brug som militærnægterlejr og lejrens videre udbygning i tiden 1945 til 1979, hvor den voksende aktivitet i området også kom til at omfatte Hærens Kampskoles uddannelsesvirksomhed.

Man forbigår ikke, at de store ekspropriationer i 1966/67 skabte mange problemer, og den intensive brug af området slider hårdt på naturen, men det understreges, at man fra militærets side gør sig mange anstrengelser for, at brugen af området ikke sætter sig varige spor og sker under hensyntagen til, at naturområdet også skal være til rådighed som rekreativt område for mange mennesker.

Bogen er læseværdig og kan anbefales.

Palle Schmidt.

Thade Petersen: (†) RØMØ. Historisk Samfund for Sønderjylland, 1979.
280 s. ill. indb. 120 kr.

Thade Petersen, mangeårig præst ved frimenigheden i Haderslev og kendt for sin indsats i det nationale arbejde, skrev på sine ældre dage denne bog om sin fødeø Rømø. Han indleverede o. 1938 sit manuskript til Det kgl. geografiske Selskab, der stillede i udsigt at ville udgive bogen. Det løfte blev, vel også p.g.a. krigsårenes vanskeligheder, ikke indfriet, og endelig i 1977 måtte selskabet meddele, at manuskriptet med tilhørende billedmateriale ikke kunne findes. Heldigvis havde en datter af forfatteren en kopi af manuskriptet, som i 1975 indleveredes til landsarkivet i Åbenrå.

Bogen er ikke en Rømø-historie i egentlig forstand. Der gøres udførligt rede for øens naturforhold, økonomiske forhold og næringsveje. Befolkningens og dagliglivets vilkår fremstilles udførligt og er, byggende på forfatterens selvsyn, nok det bedste i bogen. Kirke- og skoleforhold omtales, og nationale forhold, »et ikke helt lyst punkt i Rømøs historie« er tildelt tre sider sidst i bogen.

Thade Petersens Rømø er noget andet end øen i dag. Hans bog vidner om grundige studier, men selv om tiden og udviklingen er løbet fra et og andet i hans fremstilling, er bogen et vægtigt bidrag til Rømøs historie og værd at læse.

Vald. Andersen.

Asgert Nyholm:

SLESVIGSKE GEJSTLIGE OG SLESVIG-HOLSTEINISMEN INDTIL 1850.
Historisk Samfund for Sønderjylland 1980. 533 s. ill. indb.

Historieskrivningen om treårskrigen 1848-50 og den forudgående nationalpolitiske udvikling har kun i mindre grad omfattet kirkelige forhold. 1811 udsendte Frederik VI et reskript, hvorefter teologiske kandidater fra Københavns universitet fik samme adgang til embeder i hertugdømmerne som teologer fra Kiels universitet, ligesom disse havde tilsvarende mulighed for at få embeder i kongeriget. Dette reskript mødte modstand især blandt præsterne i Slesvig stift, hovedsagelig tysk uddannede, som mente at have en bedre teologisk uddannelse end de dansk uddannede, der hævdedes at savne kendskab til slesvig-holstensk forhold. Denne kritiske holdning hos præsterne førte til en slesvig-holstensk politisk stillingtagen. 1840 krævedes ligestillings-reskriptet ophævet, og 1844 sendte 42 præster i Tønder, Haderslev og Flensborg amter en adresse til stænderforsamlingen med krav om, at ansøgere til præsteembeder i disse amter skulle have eksamen fra Kiel. Lignende krav gjordes gældende ved læreransættelser. Gejstligheden havde eller tillagdes en betydelig politisk påvirkning af beboerne i deres sogne, og heraf fulgte efter krigsudbruddet 1848, at mange præster af slesvig-holstensk observans blev afskediget. Bogen bringer mange udførlige præstebiografier, alle karakteriseret ved en skarp, ofte stejl holdning til den politiske udvikling. Som eksempel kan nævnes striden om kirkebønnen. De slesvigske præster ville ikke bede for »kongen og hele hans huse«, men brugte i stedet »fyrsten . . .«, hvormed der var tænkt på hertugen. Denne form for kirkebøn var indført af den provisoriske regering, men blev forbudt 13. maj 1848. Striden om kirkebønnen førte til afskedigelse af otte præster, der ikke ville bede for kongen. Andre fik afsked for modstand mod sprogreskripterne, og ikke så få valgte at flygte sydpå. Ca. 100 slesvigske præster mistede deres embeder under og efter krigen. Kun enkelte fik pension. Adskillige kunne efter 1864 vende tilbage til landsdelen, da det blev de danske præsters tur til at fortrække.

Bogen lægger selvsagt stor vægt på at fremdrage personskildringen, ledsaget af en række sjældent sete præsteportrætter. Fremstillingen af det store materiale, er præget af grundighed og klarhed. En bog i videnskabelig klasse.

Vald Andersen.

JYSK ORDBOG. *Institut for jysk sprog- og kulturforskning, under ledelse af Peter Skautrup. Universitetsforlaget i Århus 1979.*

Dette hæfte 4 af bind 1 omfatter artiklerne *almindelig-ankel*, der med alle ord og deres sideordnede betydning drejer sig om ca. 400 forklaringer. I mange tilfælde placeres ordene lokalt ved citater i lydskrift, ledsaget af instruktive Jyllandskort. Det er naturligt at sammenligne Jysk Ordbog med H. F. Feilbergs: *Bidrag til en Ordbog over det jyske Almuesmål, 1886-1893*. I dette værk er der ca. 160 artikler mellem ordene *almindelig-ankel*.

En nærmere analyse og sammenligning mellem de to jyske ordbøger må være forbeholdt den filologiske sagkundskab. Kun bør der erindres om, at værkerne har et forskelligt udgangspunkt, henholdsvis en landsbypræsts studerekammer og et universitets-institut. Men intentionen er den samme, at bevare de jyske dialekter fra den udviskning, som ikke blot truer, men i stort omfang har fundet sted.

Vald. Andersen.

SØNDERJYLLAND. *Historisk Billedbog 1864-1920. Historisk Samfund for Sønderjylland 1979. 217 s. indb.*

Dette bind, dækkende 1864-1920, udfylder rækken af Sønderjyske Billedbøger I-III. Første bind udkom i 1964 og omhandlede landsdelens historie indtil 1864. Et tredje bind om Nordslesvig udsendtes 1970 i 50-året for genforeningen, omfattende tiden 1920-70.

I dette bind II har fhv. museumsdirektør Jørgen Paulsen stået for billedvalget, og fhv. rektor A. Feilberg Jørgensen har skrevet de ledsagende tekster. Bogen vil - som sine forgængere - for interesserede, der søger et overblik over den udviklede Sønderjyllands historie, være et let tilgængeligt hjælpemiddel. Tekst og billeder kunne næppe være bedre valgt og fortæller meget, ligesom bogens ydre står mål dermed.

Vald. Andersen.

P. Helt Haahr: *SLÆGTEN HAAHR. 2. udgave, privattryk 1979.*

»Slægten Haahr« udkom første gang i 1944, forfattet af P. H. Haahr, der fra 1903 til 1943 var førstelærer i Tistrup - i slægtens gamle »kerneområde«.

Bogen er en efterslægtstavle over efterkommere efter det 13. og 14. barn af provst Ude Haahr, sognepræst i Ølgod-Strellev 1728-1789.

I 1978, ved det seneste af de slægtsstævner, som bogen affødte, blev det besluttet at genudgive »Slægten Haahr« med den oprindelige tekst stort set uændret, og at føre efterslægten op til 1978, med så mange oplysninger som muligt (f.eks. uddannelse og erhverv) om de enkelte medlemmer - oplysninger som jo selvfølgelig gør bogen langt mere værdifuld end en ren opremsning af navne. P. H. Haahrs søn, lokalhistorikeren Kristian Haahr, Tistrup, der i en del år har udgivet en »slægtsavis«, påtog sig det store arbejde at ajourføre slægten - et arbejde som således allerede nu er fuldført. Omtrent halvdelen af bogen udgøres altså af førsteudgavens tekst, hvori er indflettet de nyere

oplysninger om slægtens medlemmer. En del af de ældre persondata er ajourført, men i øvrigt er der ikke ændret i den oprindelige tekst.

For den, der ikke kender førsteudgaven, kan det en del steder virke noget forvirrende, at det ikke umiddelbart fremgår af bogen, hvad der er den oprindelige tekst, og hvad der er senere tilføjelser - tekstens »nu« kan altså både være 1944 og 1979, ligesom »jeg« både kan være P. H. Haahr og Kr. Haahr.

Efterslægtstavler er vanskelige at opstille overskueligt, ikke mindst når man som her vælger det klassiske system at gøre ældste barns hele efterslægt færdig først, derefter næstældste barn i en søskendeflok osv. Det er da heller ikke lykkedes at undgå en del inkonsekvens i opstillingssystemet, men trods det uoverskuelige må man dog som slægtsmedlem først og fremmest glæde sig over det mylder af slægtninge, som det er lykkedes Kristian Haahr at få med.

Bogen henvender sig naturligvis netop især til slægtens medlemmer. Den havde dog i sin tid også det praktiske formål at redegøre for, hvem der havde ret til legatet »Helt og Pelts 11 senge i Vartov«. Men P. H. Haahr havde et videre historisk/pædagogisk sigte med bogen, som derfor ud over et afsnit om Vartov og legatet rummer en værdifuld biografi af provst Ude Haahr og et forsøg på en kulturhistorisk skildring af egnen i hans tid. Vigtigst er dog i mine øjne et afsnit med fyldige uddrag af en regnskabsbog ført 1832-1857 af P. Helt Haahr, der var gårdmand, musiker og som aftægtsmand også smed på Lille Bjerregård i Ølgod sogn. Her bringes regnskabet for hustruens jydepotteproduktion i et par år, oplysninger om gårdens drift, fortegnelse over bøger lånt i Ølgod sognebibliotek - en fortegnelse der ud over Dansk Folkekalender også rummer Ingemanns historiske romaner, Naturhistorisk læsebog, Ove Malling: Store og gode Handlinger . . . , med mere. Endelig bringes minsandten også fra P. H. Haahrs nodebøger en vals komponeret af ham selv. Her er tale om et righoldigt stof, der nok kunne fortjene en egentlig udgivelse.

Herudover kan bogen faktisk, helt i P. H. Haahrs ånd, læses som et eksempel i det små på den udvikling, der i det store prægede hele landet: gennem de mange navne følges slægten fra 1800-tallets første del som gårdmænd, husmænd og håndværkere på Ølgodeggen, gennem udvandringers dels til USA, dels ind til byerne og senere over i nutidens forskelligartede serviceerhverv.

Herved, men især i kraft af de kulturhistoriske afsnit, har bogen interesse også ud over slægten selv.

Dorte Haahr Carlsen.

H. K. Kristensen m. flere forfattere:

JANDERUP OG BILLUM SOGNE, *bind I,*

udgivet i 1979 af et udvalg. Ekspedition Janderup Lokalkativ.

Det er først og fremmest H. K. Kristensen, der præger denne store bog på 340 sider, som er første bind af det samlede værk på to bind. Man undres over, at denne mand stadig er i stand til at give sig i lag med et så stort arbejde. Han har skrevet hele hoveddelen af bogen - sognenes egentlige historie - mens afsnittet om foreninger og institutioner er skrevet af ret mange forskellige personer med tilknytning til området.

De to sogne, som bogen omhandler, har siden 1630 været ét pastorat med fælles præst, og de udgjorde én sognekommune indtil kommunesammenlægningen i 1970, da de begge blev lagt under Varde storkommune. Denne fælles administration - både gejstlig og verdslig - knyttede sognene tæt sammen. Men det var ikke blot i forvaltningen, at de to sogne delte kår. Også erhvervsgeografisk var forholdene nogenlunde ens i begge sogne. De ligger begge ved Varde å, og de bedste af engarealerne nord for dette vandløb ligger inden for grænserne af de to sogne. Besiddelsen af disse gode græsgange medførte en vis velstand, der gjorde de to sogne til de rigeste i Vester Horne herred. Åens nærhed gav yderligere mulighed for fiskeri, og gennem sejladsen på åen kom beboerne i forbindelse med fremmede mennesker og egne. Til trods for, at de to sogne således var knyttet stærkt til hinanden, var der alligevel forskel på beboernes livsstil. Billumfolkene havde ord for at være mere livlige og initiativrige end Janderupfolkene, der var træge og konservative. Dette forhold er måske beskrevet allerbedst i den folkelige remse: »Ål bøvlere, æ Billum vrøvlere o æ Janderup snøvlere«!

Den, der beskæftiger sig med de to sognes historie, har på forhånd den fordel, at områdets kirkebog rækker usædvanlig langt tilbage i tiden, nemlig helt til 1638. Netop fra de første dele af kirkebogen har H. K. Kristensen hentet materiale til sit afsnit om forholdene under svenskekrigene i 1600-tallet - dramatisk stof, som ikke kunne skaffes, hvis kirkebogen fra den tid manglede.

I afsnittet om hekseforfølgelse beretter H. K. Kristensen om heksen Kirsten Pallesdatter. Oplysningerne om hende har han fra 1600-tallets retsprotokoller, der endnu findes, og hvori sagen mod denne »heks« er indført i enkeltheder og beskrevet på en sådan måde, at den stakkels kvindes skæbne kan følges, som den udvikler sig, hen mod bålet, og således at man fornemmer datidens livsform og atmosfære meget nærværende. Men her er H. K. Kristensen også på hjemmebane. Hans artikler om hekseprocesserne fra Vardeegnen i disse årbøger 1929-32 hører nok til hans bedste arbejder.

Blandt H. K. Kristensens bidrag til bogen findes gengivet en vide (vedtægt) for Havremarsken til Strudvad, Bandsbjerg og Janderup præstegård. H. K. Kristensen har selv fundet dette dokument under sine studier til bogen. Viden giver gode oplysninger om detaljer ved landbruget på dette tidlige tidspunkt. Interessant er også H. K. Kristensens afsnit om soldatervæsen, der viser, at adskillige officerer - fra kaptajner til sergenter - af landhæren opholdt sig i sognene, vel især i Hyllerslev, i 1600- og 1700-tallet.

Af de øvrige forfattere er der grund til at fremhæve Svend Holms afsnit om den forhistoriske tid. Svend Holm er selv en habil arkæolog, og han ved, hvad han skriver om. Endvidere er der grund til at nævne Chr. Simonsens og Gerda Scherfig-Jensens bidrag.

Bogen er sat godt op og forsynet med mange billeder. Der er ikke meget at kritisere ved den, men dog vil jeg mene, at der er for mange almindelige og lidt monotone oplysninger i afsnittet om foreningerne, et afsnit, der fylder forholdsvis meget i bogen. Til gengæld vil jeg mene, at der er for få oplysninger om de ældre lærere og skoleholdere, f. eks. om Morten Eskesen og hans

samtidige, Knud Jakobsen, samt Thiel, der var fra Svansen i Sydslesvig og døde hos gårdmand Anders Johnsen i Hyllerslev kun 31 år gammel! Endvidere savner jeg - der selv var medlem af redaktionsudvalget - noter og henvisninger, især til de arkivalier, H. K. har hentet sin viden fra. Det er besluttet, at et sæt noter skal udarbejdes og anbringes i Janderup lokalarkiv.

Bind 2 skal indeholde oplysninger om sognenes gårdhistorie, sogneforvaltningen, fattigvæsenet, møllerne, stationsbyerne m.m. Bindet er planlagt til udgivelse i løbet af 1980.

Knud Jensen.

Valdemar Andersen: KONGEÅ-EGNEN. Kultur og miljø. 1600-1800. Herning 1979. Udgivet med støtte fra Vejen, Brørup og Holsted kommuner, Sparekassen Sydjylland, Vejen, Banken for Vejen og omegn, samt A/S Phoenix, Vejen.

Kongeåen har gennem tiderne dannet skel mellem Kongeriget og Sønderjylland, og alene dens navn fremkalder talrige minder fra vort lands historie for enhver dansker.

Valdemar Andersen er gået tæt på dette ålands kabs naturgivne forhold, og i små glimt vises det, hvorledes vandløbet har medvirket til at forme befolkningens livsmønstre.

Vandet har givet kraft til møllerne, åens karakter af grænse har givet næring til toldere - og smuglere, og egnens beliggenhed nær ved det store Europas krigsskuepladser har mere end én gang givet dets beboere besøg af de fire ubudne gæster: krigen, sulten, pesten og døden. Men her som andetsteds har befolkningen levet det daglige liv i datidens stænderdelte samfund og haft sin del af dets problemer - stridigheder mellem bønder og godsejere, rømninger, voldshandlinger osv., men også af dets glæder - god høst, godt ægteskab, gode gilder.

Det er en smukt udstyret og stemningsfuld bog, Valdemar Andersen har skrevet om denne fascinerende egn i et par århundreder af dens urolige historie.

Kirsten Agerbæk.

Et udvalg af historisk litteratur om Ribe amt

For fremtiden vil Fra Ribe Amt hvert år bringe en liste over bøger og tidsskrift-artikler vedrørende Ribe amt. Listen vil afløse de tidligere anmeldelser, hvoraf de sidste bringes i år.

Oversigten er udarbejdet i samarbejde med Centralbiblioteket i Esbjerg. Avisartikler og årsskrifter fra skoler og andre institutioner er ikke medtaget.

Redaktionen vil være taknemmelig for henvisninger i årets løb, der kan bidrage til at gøre listen så fuldstændig som mulig.

02.91 Arkivvæsen

Helk, Vello: *Rigsarkivets nyere registraturer over privatarkiver*. Personalhistorisk Tidsskrift 1980, 1. halvbind, s. 111-15. Heri bl.a. arkiver for Oluf Nielsen, Nutzhorn, Rosenørn, J. P. Sundbo.

05.2 Tidsskrifter og årbøger

Fra Ribe Amt, bd. XXI, 2 1979. Udgivet af Historisk Samfund for Ribe Amt. 230 s., ill.

Mark og Montre. Fra sydvestjyske museer, 15. årgang 1979. Redigeret af Aino Kann Rasmussen og Bodil Busk Laursen. 78 s., ill.

Ribe Stiftsbog 1980, udgivet af Ribe stift. Redaktion: Frede Bøss. 78 s., ill.

Vestjyder fortæller, bd. XV. Udgivet af Lions forlag Varde, 1979. 111 s., ill.

06.6 Museer

Faber, Ole: *Oplæg til kulturhistorisk egasmuseum for Holsted-Brørup-Vejen-området*. Udarbejdet sammen med P. la Cour Dragsbo. Vejen 1979, 38 s., ill.

Museer og kunst i Vestjylland. Udgivet af Amtsmuseumsrådene i Ribe og Ringkøbing amter samt Vestjysk Turistkreds. Herning 1978, 16 s., ill.

Museerne i Ribe amt. Udgivet af Ribe Amts Museumsråd. Esbjerg 1978, 45 s.

27.67 Kirkehistorie

Danmarks kirker. Ribe amt, 1. bind. Ribe domkirke. Ved Elna Møller. København 1979, 144 s., ill.

Møller, Elna: *Stenkisterne i domkirken (Ribe)*. Ribe Stiftsbog 1980, s. 32-37, ill.

Ribe Stiftsbog 1980, udgivet af Ribe stift. Redaktion: Frede Bøss, 78 s., ill.

33.11 Arbejdsmarkedsforhold

Ribe amtskommune: *Amtskommunale beskæftigelsesfremmende foranstaltninger 1978*. Ribe Amtsråd 1978, 24 s.

33.86 Toldvæsen

Kristensen, H. K.: *Fra konsumtionen i Varde*. Fra Ribe Amt 1979, s. 409-22, ill.

34.7 Retspleje

Schlanbusch, Henning: *Politifuldmægtig i Varde*. Fra Ribe Amt 1979, s. 235-51, ill.

35.52 Kaserner

Oksbøllejren gennem 50 år. Udarbejdet af et udvalg. Oksbøl 1979, 103 s., ill. + 4 kortbilag.

Koefoed, J. C. S.: *Varde garnison 1953-1978*. Varde 1978, 78 s., ill.

37.414 Højskoler

Bruhn, Verner: *Der ligger et hus*. Esahøj og Esabio gennem 25 år. Udgivet af Esbjerg Højskole 1978, 40 s., ill.

37.5 Skolehistorie

Skov, Friis Legardt: *Erindringer fra Vejen realskole*. Fra Ribe Amt 1979, s. 392-408, ill.

Valdemarskolen 1953-1978. Ribe 1978, 56 s., ill.

Grådyskolen 1954-1979, udgivet af Esbjerg skolevæsen 1979, 32 s., ill. Særnummer af Hjem og Skole, august 1979.

39.45 Fiskerliv

Sørensen, Claus: *Pioneren, erindringer 1950-76*. Esbjerg 1979, 139 s., ill. Bind 5 af Claus Sørensens erindringer.

46.4 Lokalhistorie Ribe amt eller dele heraf:

Andersen, Valdemar: *Kongeåegnen, kultur og miljø 1600-1800*. Herning 1979, 196 s., ill.

Bruhn, Verner: *Plint og talerstol*. Træk af gymnastik- og ungdomsforeningernes historie i Ribe amt. Udgivet af RAGU. Agerbæk 1979, 184 s., ill.

Faber, Ole: *Oplæg til kulturhistorisk egnsmuseum for Holsted-Brørup-Vejen-området*. Udarbejdet sammen med P. la Cour Dragsbo. Vejen 1979, 38 s., ill.

Friisberg, Claus: *Byer og byerhverv i Ribe amt 1864-1914*. Fra Ribe Amt 1979, s. 282-310, ill.

Jensen, Carl P.: *Som jeg husker det*. Beretning om modstandsbevægelsen i en vestjysk egn. Nymindesgab 1978 (?), 80 s., ill.

Kristensen, H. K.: *Torstenssonskrigene 1643-45 og kongetienden af Seem, Vilslev, Hunderup og andre sogne i Riberhus len*. Fra Ribe Amt 1979, s. 423-28.

Museer og kunst i Vestjylland. Udgivet af Amtsmuseumsrådene i Ribe og Ringkøbing amter samt Vestjysk Turistkreds. Herning 1978, 16 s., ill.

Petersen, Aksel: *Mit livs foreteelser*. Hvidovre 1980. 2 hæfter, 125 s., ill. Side 14-35 omhandler forfatterens tid i Vestjylland.

Enkelte lokaliteter**Billum**

Janderup og Billum sogne I. Red. af et udvalg ved H. K. Kristensen. Janderup 1979, 342 s., ill.

Esbjerg

Bruhn, Verner: *Der ligger et hus*. Esahøj og Esabio gennem 25 år. Esbjerg højskole 1978, 40 s., ill.

Grådyskolen 1954-1979. Udgivet af Esbjerg skolevæsen 1979, 32 s., ill. Særnummer af Hjem og Skole, august 1979.

Historiske huse i Esbjerg. Udarbejdet af stadsarkitektens byplanafdeling i samarbejde med Nationalmuseets 2. afdeling. Esbjerg 1979, 222 s., ill.

Hjorth Rasmussen, Alan: *Søkort at forstå, skib at føre*. Esbjerg skipper-skole 1904-1979. Esbjerg 1979, 112 s., ill.

Holstein, Ulrich: *Esbjerg, et tyngdepunkt i det tyske vestkystforsvar 1940-45*. Nærum 1979. 95 blade, 99 tavler.

Håkonson, Chr.: *Erindringer* (Esbjerg i 1880'erne og 90'erne) ved Niels Thomsen. Fra Ribe amt 1979, s. 326-56, ill.

Sørensen, Claus: *Pioneren, erindringer 1950-76*. Esbjerg 1979, 139 s., ill. Bind 5 af Claus Sørensens erindringer.

Fanø

Berg-Jensen, O.: *Bedstefars billedbog, bd. 2*. Billeder og postkort fra Fanø, Udg. af Fanø Bogtrykkeri ApS 1979, 120 s., ill. Bind 1 udkommet i 1978.

Grindsted

Rasmussen, Lars: *Vandelgrisen. Vejle-Vandel-Grindsted jernbane*.
Vejle 1978, 103 s., ill.

Grærup

Torp Pedersen, E.: *Grærup Langsø, en perle i den vestjyske naturpark*.
Jelling 1978, 44 s., ill.

Guldager

Eriksen, Palle: *Nygårdhøjfeltet*.
Mark og Montre 1979, s. 5-26, ill.

Hjerting

Kristensen H. K.: *En Hjerting-tolder og hans virksomhed i sidste del af 1700-tallet*. Zise 1979, 1, s. 3-24, ill.

Janderup

Janderup og Billum sogne I. Red. af et udvalg ved H. K. Kristensen. Janderup 1979, 342 s., ill.

Oksbøl

Nørgaard, Gert Ravn: *Stamtavle og efterslægtstavle for Peder Lundsgaard Damgaard og hustru Petrine Pedersen Gade*. Slagelse 1978, 82 s., ill.

Oksbøllejren gennem 50 år. Udarbejdet af et udvalg. Oksbøl 1979, 103 s., ill. og 4 kortbilag.

Ribe

Bencard, Mogens: *En middelalderlig pottemager fra Ribe*. Folk og Forskning nr. 2-3 1979, s. 38-50, ill.

Bencard, Mogens: *Ribe i tusind år*. Esbjerg 1978, 71 s., ill.

Bencard, Mogens: *Sønderport i Ribe*. Mark og Montre 1979, s. 40-51, ill.

Bencard, Mogens: *Wikingzeitliches Handwerk in Ribe*. Acta Archaeologica, vol. 49, 1978. København 1979, s. 113-38, ill.

Danmarks kirker. Ribe amt, 1. bd. Ribe domkirke. Ved Elna Møller. København 1979, 144 s., ill.

Lange, Johan: *Havebrug i Ribe indtil ca. 1800*. Meddelelser fra Havebrugs-historisk Selskab, nr. 9, 1979. 44 s., ill. Særtryk hos Bentzons boghandel i Ribe.

Møller, Elna: *Stenkisterne i domkirken*. Ribe Stiftsbog 1980, s. 32-37, ill.

Nørnberg, Per og Nielsen, Ingrid: *Paypyt i Ribe*. Mark og Montre 1979, s. 52-63, ill.

Portmann, Charlotte: *Et broderet billede fra Ribe*. Mark og Montre 1979, s. 74-75.

Ribe bys jordebog. Udgivet ved Ingrid Nielsen. Sydjysk Universitetsforlag Esbjerg 1979, 111 s., ill + kort.

Ribe domkirke ca. 1130-1904. Festnummer af Ribe Stiftstidende nr. 182, 94. årg. i anledning af domkirkens genindvielse 7. august 1904. Genoptryk af Sparekassen Sydjylland 1979. 12 s., ill.

Riis, Jacob A.: *Min gamle by*. Oversat af Søren Mulvad. Esbjerg 1979, 80 s., ill.

Schiørring, Ole: *Tinstøbeforme fra 1600-årenes Ribe*. Mark og Montre 1979, s. 64-73, ill.

Valdemarskolen 1953-1978. Ribe 1978, 56 s., ill.

Skallingen

Hansen, Søren Manø: *Om bjærgningsretten til Skallingen*. Fra Ribe Amt 1979, s. 311-25, ill.

Varde

Koefoed, J. C. S.: *Varde garnison 1953-1978*. Varde 1978, 78 s., ill.

Kristensen, H. K.: *Fra konsumtionen i Varde*. Fra Ribe Amt 1979, s. 409-22, ill.

Schlanbusch, Henning: *Politifuldmægtig i Varde*. Fra Ribe Amt 1979, s. 235-51, ill.

Vejen

Skov, Friis Legardt: *Erindringer fra Vejen realskole*. Fra Ribe Amt 1979, s. 392-408, ill.

Vejen Gymnastikforening 1929-1979. Vejen 1979, 26 s., ill.

Vorbasse

Hvass, Steen: *Fem års udgravninger i Vorbasse*. Mark og Montre 1979, s. 27-39, ill.

Hvass, Steen: *Jernalderlandsbyerne ved Vorbasse*. Fra Ribe Amt 1979, s. 357-91, ill.

55.9 Havundersøgelser

Kviksølundersøgelser i Grindsted-Varde å-systemet. Arbejdsrapport fra Skallinglaboratoriet. Ribe amtsråd 1977-78, 5 bind.

56.15 Naturområder

Torp Pedersen, E.: *Grærup Langsø, en perle i den vestjyske naturpark*. Jelling 1978, 44 s., ill.

62.65 Militærvæsen

Holstein, Ulrich: *Esbjerg, et tyngdepunkt i det tyske vestkystforsvar 1940-45*. Nærum 1979, 95 blade, 99 tavler.

63.09 Landbrugshistorie

Carlsen, Dorthe Haahr: *Da andelsbevægelsen kom*. Fra Ribe Amt 1979, s. 252-81, ill.

Vestjysk landbrug, et indlæg i planlægningsdebatten. Ribe amts Husmandsforeninger og Landboforeninger 1978, 12 s., ill.

63.509 Havebrug

Lange, Johan: *Havebrug i Ribe indtil ca. 1800*. Meddelelser fra Havebrugs-historisk Selskab nr. 9, 1979, 44 s., ill. Særtryk hos Bentzons boghandel Ribe.

63.9 Fiskeri

Hjorth Rasmussen, Alan: *Søkort at forstå, skib at føre*. Esbjerg Skipper-skole 1904-1979. Esbjerg 1979, 112 s., ill.

64.6 Håndarbejde

Ploug, Marianne: *Mere om nattøjer*. Mark og Montre 1979, s. 76-78, ill.

Portmann, Charlotte: *Et broderet billede fra Ribe*. Mark og Montre 1979, s. 74-75.

65.8 Vejtrafik

Kollektivtrafikkens fremtid i Ribe amt. Rapport fra Sydjysk Universitetscenter, bd. 1-13, Esbjerg 1976-78.

Ribe amtskommune: *Oplæg til regionalt rutenet*. Ribe amtsråd 1979, 83 s., ill. + 2 kort.

65.84 Jernbaner

Rasmussen, Lars: *Vandelgrisen. Vejle-Vandel-Grindsted jernbane*. Vejle 1978, 103 s., ill.

68.09 Håndværk

Schiørring, Ole: *Tinstøbeforme fra 1600-årenes Ribe*. Mark og Montre 1979, s. 64-73, ill.

65.98 Redningsvæsen

Hansen, Søren Manøe: *Om bjærgningsretten til Skallingen*. Fra Ribe Amt 1979, s. 311-25, ill.

71.10 Arkitektur

Bencard, Mogens: *Et middelalderligt bebyggelsesmønster*. Arkitekturstudier tegnede Hans Henrik Engqvist. København 1979, s. 35-45, ill.

71.64 Gamle huse

Historiske huse i Esbjerg. Udarbejdet af Stadsarkitektens byplanafdeling i samarbejde med Nationalmuseets 2. afdeling. Esbjerg 1979, 222 s., 5 tavler, ill.

71.86 Kirkearkitektur

Ribe domkirke ca. 1130-1904. Festnummer af Ribe Stifts-Tidende nr. 182, 94. årg. i anledning af domkirkens genindvielse den 7. august 1904. Genoptrykt af Sparekassen Sydjylland 1979, 12 s., ill.

Danmarks kirker. Ribe amt, 1. bd. Ribe domkirke. Ved Elna Møller. København 1979, 144 s., ill.

76.06 Kunsthåndværk

Portmann, Charlotte: *Et broderet billede fra Ribe*. Mark og Montre 1979, s. 74-75.

Bencard, Mogens: *En middelalderlig pottemager fra Ribe*. Folk og Forskning nr. 2-3, 1979, s. 38-50, ill.

77.67 Biografer

Bruhn, Verner: *Der ligger et hus*. Esahøj og Esabio gennem 25 år. Esbjerg højskole 1978, 40 s., ill.

79.506 Gymnastikforeninger

Bruhn, Verner: *Plint og talerstol*. Træk af gymnastik- og ungdomsforeningernes historie i Ribe amt. Udgivet af RAGU, Agerbæk 1979, 184 s., ill.

Vejen Gymnastikforening 1929-1979. Vejen 1979, 26 s., ill.

91.15 Forhistorisk tid

Bencard, Mogens: *Wikingzeitliches Handwerk in Ribe*. Acta Archaeologica, vol. 49, 1978. København 1979, s. 113-138, ill.

Eriksen, Palle: *Nygårdshøjfeltet*. Mark og Montre 1979, s. 5-26. ill. (Guldager søgn).

Hvass, Steen: *Fem års udgravninger i Vorbasse*. Mark og Montre 1979, s. 27-39, ill.

Hvass, Steen: *Jernalderlandsbyerne ved Vorbasse*. Fra Ribe Amt 1979, s. 357-91, ill.

Krogh, Søren N.: *Ribe-hesten og dens slægtninge*. Kuml 1978, s. 179-92.

96.2 Danmarks historie 1536-1660

Schiørring, Ole: *Tinstøbeforme fra 1600-årenes Ribe*. Mark og Montre 1979, s. 64-73, ill.

Kristensen, H. K.: *Torstenssonskrigene 1643-45 og Kongetienden af Seem, Vilslev, Hunderup og andre sogne i Riberhus len*. Fra Ribe Amt 1979, s. 423-28.

96.4 19. århundrede

Friisberg, Claus: *Byer og byerhverv i Ribe amt 1864-1914*. Fra Ribe Amt 1979, s. 282-310, ill.

Håkonson, Chr.: *Erindringer (Esbjerg i 1880'erne og 1890'erne) ved Niels Thomsen*. Fra Ribe Amt 1979, s. 326-356, ill.

96.71 Besættelsestiden

Holstein, Ulrich: *Esbjerg, et tyngdepunkt i det tyske vestkystforsvar 1940-45*. Nærum 1979, 95 blade, 99 tavler.

Jensen, Carl P.: *Som jeg husker det*. Beretning om modstandsbevægelsen i en vestjysk egn. Nymindegab 1978 (?), 80 s., ill.

99.2 Biografer

Balslev, L.: *Nogle navne fra Sorøer-biografierne 1584-1962*. Hist. Samfunds årbog for Sorø amt 1979, s. 43. (Medlemmer af den adelige slægt Skade).

99.4 Enkelte personer

Christensen, Henrik Dons: Et tilbageblik. Ribe Stifts årbog 1980, s. 9-25, ill.

Håkonson, Chr.: *Erindringer (Esbjerg i 1880'erne og 90'erne) ved Niels Thomsen*. Fra Ribe Amt 1979, s. 326-56, ill.

Müller, Michael: H. K. Kristensen: En Hjerding-tolder og hans virksomhed i sidste halvdel af 1700-tallet. Zise 1979, 1, s. 3-24, ill.

Petersen, Aksel: Mit livs foreteelser. Hvidovre 1980, 2 bind, 125 s., ill. Side 14-35 omhandler forfatterens tid i Vestjylland.

Riis, Jacob A.: Min gamle by. Oversat af Søren Mulvad. Esbjerg 1979, 80 s., ill.

Sørensen, Claus: Pioneren. Erindringer 1950-76. Esbjerg 1979, 139 s., ill. Bind 5 af Claus Sørensens erindringer.

99.9 Slægter

Damgaard, Peder Lundsgaard. Nørgaard, Gert Ravn: Stamtavle og ef-

terslægtstavle for Peder Lundsgaard Damgaard og hustru Petrine Pedersen Gade. Bd. 1, 1978, 82 s., 1 tavle + ill.

Slægten Haahr. Peter Helt Haahr: Slægten Haahr. Tids- og personalhistorie især fra Vestjylland. Ved Kristian Haahr. 1979, 350 s., ill.

Foreningens virksomhed

I årets løb er der afholdt følgende *arrangementer*:

Årsmødet i Høm den 28. marts hvor lektor H. V. Gregersen, Haderslev, talte om studehandel.

Den 10. juni deltog ca. 100 mennesker i *sommerudflugten* til Landsarkivet i Viborg og Kongens hus mindeparken.

Den 16. september var der for anden gang *Historisk søndag* med besøg på Riber Kjærgård, i Hunderup kirke og landsbyvandring i Darum. Det småregnede og blæste en del, men alligevel var der god tilslutning.

Den 8. november var der *efterårsmøde* for første gang efter omlægningen af vore møder. Mødet holdtes i Billum, først i kirken og derefter i forsamlingshuset, hvor arkitekt Elan Møller talte om »Nyt om udforskningen af vore kirker«. Deltagelsen var på 150 og havde nær sprængt forsamlingshusets rammer.

På mange opfordringer afholdtes der *kursus* over 10 aftener i læsning af *gotisk skrift* - et kursus i Vejen og et i Esbjerg. Tilslutningen var meget stor: 20 deltagere i Vejen og 28 i Esbjerg.

I Esbjerg lededes kurset af arkivar Dorte Haahr Carlsen, i Vejen af fru Ingrid Bruun, Kolding.

I beretningsperioden er udsendt:

I maj 1979 udsendtes *Register til Fra Ribe Amt 1903-77*, redigeret af stud. mag. Ejnar Vilstrup og redaktionsudvalget - en udgivelse mange havde efterlyst.

I august *bind XXI, 2 af Fra Ribe Amt*, årbogen som er vor faste publikation. Den var på 230 sider og som sædvanlig vidtspændende i tid og rum i sit indhold.

I november udsendtes *Jacob A. Riis' erindringsbog, Min gamle by*, oversat af lærer Søren Mulvad, Seem. Det er et årelangt arbejde, der hermed fik sin afslutning, og vi har kunnet glæde os over en fin modtagelse af denne bog.

Februar 1980 er udsendt *Erindringer fra Grindsted-Grene* af pastor Otto Sommer. Sommers erindringer blev sendt gratis til vore medlemmer, bl.a. takket være et samarbejde med Grindsted Sparekasse.

Om bestyrelsens sammensætning se omslagets inderside.

Nye medlemmer 1979-80

Billum: Anna Jensen, Jens Chr. Jensen, Vagn Jensen, Niels R. Jørgensen.
Bramming: Conny Ø. Baun, Arne Jakobsen. *Brønshøj:* Niels Tingsgård. *Brørup:* Ove Andersen, Gudrun Hansen, Lilly Madsen, Gunnar Poulsen. *Esbjerg:* Peter Bak, Niels Bloch, Karen Graversen, Ulla Grønne, Peder Hjuler, Helge Jensen, Skads, Svend Erik Jørgensen, Else Madsen, Bernhard Mortensen, Niels Bech-Sørensen. *Føvling:* Svend Kjær. *Gesten:* Kjeld Jensen. *Gredstedbro:* Klaus Bjerre, Kirsten Petersen. *Grindsted:* Åge Knudsen. *Gørding:* Hans Andersen, Arne Melballe. *Haderslev:* Verner Jørgensen. *Henne:* Freund Nielsen. *Hinnerup J:* Inga Christensen. *Janderup:* Benny Slaikjær. *Middelfart:* Esther Nørrelykke. *Nordenskov:* Vera Møller. *Nørre Nebel:* E. Nørgård Larsen. *Oksbøl:* H. P. Nielsen. *Oslo:* Universitetsbiblioteket. *Ribe:* J. Forchhammer, Ellen Ohrt, Th. Simsted. *Slagelse:* Gert Ravn Nørgård. *Tarm:* Aksel Sørensen, Marianne Zenius. *Varde:* Else Lykke Andersen, Leif Nørby Andersen, Byhistorisk Arkiv, Karen Frandsen, Palle Frandsen, E. Schou Jørgensen, Helene Kjærgård, Frede K. Møller, Jytte og Åge Pedersen, Jørgen N. Røvang, Kaj O. Sørensen, Jens Tange, Karen Wrang. *Vejen:* Rigmor Frandsen, Ejner Nielsen. *Ølgod:* M. K. Alstrup, Hans Hein, Palle Kristiansen. *Århus:* Fr. Schjødt.

Driftsregnskab 1979

INDTÆGTER:

Beholdning 1. januar 1979		52.943,27
Kontingenter		70.900,50
Bogsalg		75.868,68
Indgået moms v/ bogsalget		14.959,10
Portogodtgørelse		9.623,85
Renter		7.730,28
Refunderet moms		16.690,00
Div. indtægter		283,26
<i>Tilskud:</i>		
Staten	5.800,00	
Ribe amt	6.000,00	
Kommuner	10.050,00	
Pengeinstitutter	3.100,00	
Tilskud til »Min gamle by«	5.000,00	29.950,00
		<u>278.948,94</u>

UDGIFTER:

Lønninger vedr. bogsalgsekspedition m.v.		12.285,39
Forsikringer, kontingent til S.L.F.		2.850,00
Forfatterkonorar		4.500,00
Årbogen »Fra Ribe Amt 1979«		44.431,00
Publikationer, tryksager m.v.		56.249,65
Porto v. udsendelser m.v.		16.591,95
Kontorartikler, telefon m.v.		9.830,98
Historisk Samfunds møder og udflugter m.v.		10.632,26
Historisk Samfunds kurser m.v.		3.507,90
Repræsentation, H. K. Kristensen-prisen m.v.		2.738,39
Bogkøb, bibliotek		5.054,70
Refusion vedr. »Badegæster«		7.324,91
Diverse udgifter, husleje m.v.		1.808,66
Udgået merværdiafgift		22.407,45
Indbetalt merværdiafgift		3.580,00
<i>Henlæggelser til udgivervirksomhed:</i>		
Årbog »Fra Ribe Amt 1980«	40.000,00	
Pastor Sommers erindringer	10.000,00	
Pastor Frost: »Hejnsvig«	12.000,00	62.000,00
Beholdning til disposition at overføre til 1980		13.155,70
		<u>278.948,94</u>

Status 31. december 1979.

AKTIVER:

Brørup Sparekasse konto nr. 05 29295	56.426,59
Brørup Sparekasse konto nr. 02 16661	2.424,91
Brørup Sparekasse konto nr. 00 10982	8.259,16
Brørup Sparekasse konto nr. 05 29287	1.219,14
Postgirokonto 6043194	6.825,90
Sparekasse- og girobeholdning	<u>75.155,70</u>
Legater: K. og T. Thomsens mindelegat (Mølhede)	12.700,00
Anslået værdi af boglager	<u>3.000,00</u>
Formue	<u>90.855,70</u>
Passiver	<u>0,00</u>

Brørup, den 31. december 1979.

Johs. Hansen.

Ovenstående regnskab er gennemgået og fundet i bedste orden. Beholdningernes tilstedeværelse er konstateret.

Ølgod, den 31. 1. 1980.

*Svend B. Troelsen**Jens Kusk*

Specifikation af tilskud.

Kommuner:

Billund kommune	400	
Blåbjerg kommune	500	
Blåvandshuk kommune	400	
Bramming kommune	300	
Brørup kommune	500	
Esbjerg kommune	1.500	
Fanø kommune	200	
Grindsted kommune	500	
Helle kommune	450	
Holsted kommune	700	
Ribe kommune	1.200	
Varde kommune	500	
Vejen kommune	1.500	
Ølgod kommune	1.400	<u>10.050</u>

Pengeinstitutter:

Den danske Provinsbank, Ribe afd.	200
Ølgod Sparekasse	1.000
Brørup Sparekasse	1.500

Beretninger fra amtets lokalhistoriske arkiver

Billund kommune

Lokalhistorisk arkiv for Billund kommune.

Arkivet har nu to afdelinger:

1. Billund afdeling. Billund Centret, 7190 Billund.
Leder: *Kristian Udbye*, 05-33 82 68.
2. Vorbasse afdeling. Vorbasse Museum, Kirkegade 3, 6623 Vorbasse.
Leder: *Jørgen Møller*, 05-33 35 54.

Billund afdeling:

Arkivet er nystartet, men har allerede arrangeret sin første udstilling sammen med Lokalhistorisk forening for Grene sogn. Indsamling og registrering er kommet godt i gang.

Arbejdsgruppen mødes hver tirsdag aften. Antal afleveringer: 25.

Vorbasse afdeling:

Arkivet er nu rykket ind i de nye lokaler i den nye museumsbygning. Det forløbne år har været præget af byggeri og indretning. Aktiviteterne har derfor indskrænket sig til modtagelse af afleveringer samt produktion af et enkelt interview.

Arbejdsgruppen samles nu hver anden tirsdag. Antal afleveringer: 19.

Blåbjerg kommune

Blåbjerg lokalhistoriske arkiv,

Bredgade 80, 6830 Nr. Nebel.

Leder: *H. Uhre Schmidt*, Brinksvej 1, Kvong, 6800 Varde. Tlf. 05-25 40 72.

Da Blåbjerg lokalhistoriske Arkiv startede, havde vi bunker af arkivalier, som skulle registreres, og først nu er vi nået gennem materialerne og kan sige, at det hele nu er registreret. I mellemtiden er arkivet flyttet fra Bredgade 70 til lokaler i Bredgade 80. Det tidligere lokale blev for trangt. I de nye lokaler er der mere plads og desuden er lokalerne bedre brandsikret, da de findes i kælderetagen. Da vi det sidste år har været fuldt optaget af registrering, har vi ikke haft særlige arrangementer. Af besøgende har der i årets løb været enkelte privatbesøg.

Blåvandshuk kommune

Blåvandshuk lokalhistoriske arkiv,

Kirkegade, 6840 Oksbøl.

Leder: *Frode Sørensen*, Borrevej 7, 6840 Oksbøl. Tlf. 05-27 11 22.

Medarbejdere: *Børge Sneum*, Gl. Møllevej, Oksbøl.

Gert Ravn Nørgaard, Granvænget, Oksbøl.

Arkivet omfatter de 3 vestlige sogne: Ho, Oksby og Aal. En speciel årsberetning for 1979 er ikke mulig, fordi det først er nu ved årsskiftet, at det er

begyndt at blive et »rigtigt« arkiv, men nogle ord om det, som skete og ikke skete før den tid, bør nok med i denne årbog, som også bliver historie engang.

Ved vort lille egnsmuseum, som skoleinspektør Borg ofrede en væsentlig del af sine sidste år på, var der et lille rum, hvori borgmester Egon W. Jensen, der var født og opvokset her i Aal sogn, samlede en del gamle forhandlingsprotokoller og deslige. Han savnede både tid og plads. Derfor fik mange af os det råd at bevare papirerne hjemme - indtil videre. Da Egon døde i 1975 var der hverken afløser eller egnede lokaler til at vokse i. Alt blev sat på venteliste, indtil kommunens egne pladsforhold til fulde var løst med det nye »rådhus« i 1979. I et ældre hus mellem det nye og det gamle, som er under omdannelse til egnsmuseum, fik arkivet overladt et loftsrum på ca. 35 m², som er et velegnet arbejdsrum. Her er god plads, også på vore hylder, men adgangen ad en stejl trappe er lidt ubekvem for ældre, som vil besøge arkivet.

Den nævnte arbejdsgruppe, som til dels har »meldt sig selv«, men dog er indstillet af kommunalbestyrelsen og (formentlig) godkendt af museumsledelsen, gik efter nytår i gang med at flytte og registrere det stof, som var. Vi har også eftersøgt og modtaget en del mere. Det er nyt og spændende og tidkrævende. Hvad vi får ud af det nu i 1980 hører hjemme i næste årbog.

Bramming kommune

Bramming byhistoriske arkiv,

Sportsvej 7, 6740 Bramming.

Leder: *Olaf Bak*, tlf. (05) 17 36 66.

I 1979 indgik gaver fra i alt 23 givere (mod 28 i 1978). Arkivet har opfyldt div. ønsker om oplysninger vedr. bl. a. slægtshistorie, industrivirksomheder, forsamlingshuse, lokal skolehistorie.

Darum sognearkiv,

Darum skole, 6740 Bramming.

Leder: *J. Hedegård Rasmussen*, Alsædtægten 12, Darum. Tlf. (05) 17 93 30.

Der er i årets løb indgået 58 afleveringer til arkivet fra 21 givere. En stor part af gaverne er billeder, i alt 97 stk. Derudover 1 protokol, en hel del avisudklip, bøger og skøder. Der er indgået arkivalier fra andre arkiver, bl.a. Ølgod, Bramming og Esbjerg.

Af udadgående aktiviteter kan nævnes arkivets medvirken ved udstillingen i anledning af skolens jubilæum. Medvirken ved »Historisk Søndag«, hvortil var lavet en udstilling i tilfælde af dårligt vejr. Denne sidste udstilling har senere været brugt i undervisningsøjemed. Udlån af arkivalier til Erhvervsarkivet i Århus, til jubilæumsbogen »Plint og Talerstole« og til pjecen om Darum kirke. Årets to store projekter i Darum sogn: Kirkerestaureringen og Forstærkning af Havdiget, er fastholdt i såvel en billedserie som en diasserie. En lang række oplysninger af slægts- og gårdhistorisk art er givet til beboere i sognet og sendt til forskere i ind- og udland. Et foredrag om H. F. Feilberg er holdt ved en lokalhistorisk aften i Darum samt to andre steder i amtet.

Gørding sognearkiv,

Plejhjemmet Østergården, Nørremarken, 6690 Gørding.

Leder: *Nora Olesen*, Sdr. Lourupvej 17, 6690 Gørding. Tlf. (05) 17 82 50.

Arkivet har i 1979 modtaget ca. 35 afleveringer. Vi kan fremhæve en enkelt aflevering vedr. Gørding Mejeri, både billeder, skrifter, regnskabsbøger samt effekter.

Vi er i øjeblikket ved at flytte arkivet fra kælderen i De gamles Hjem til større lokaler i kælderen på Plejhjemmet Østergården.

Arkivet har i marts 1979 haft en »Lokalhistorisk Aften« med læge J. P. Karkov, Bramming, samt forevisning af »Gørding-filmen«. I september en aften med seminarielektor Verner Bruhn som fortalte om »De folkelige bevægelser, lever de stadig«. I november havde vi arrangeret »En hyggeaften« med sangkor og overlærer Marie Madsen, Esbjerg, som viste lysbilleder og fortalte om arkæologiske fund i Gørding og omegn.

I forbindelse med disse aftener har vi haft udstilling af billeder m.m. fra arkivet.

Vester Nykirke sognearkiv,

Hovedvej A1 23, Endrup, 6740 Bramming, tlf. (05) 19 10 37.

Leder: *Louise Hansen*.

Efter en beskeden start i efteråret 1978 har Vester Nykirke arkiv nu modtaget mange effekter, som kan belyse fortiden for efterslægten.

Arkivet har som gave modtaget ca. 50 fotografier, flere i rammer, derudover har arkivet modtaget 1 aftægtskontrakt, arealattest, skøde, obligationspapirer, skolemateriel, medlemsbog og regnskabsbøger, i alt 54 grupper med flere enheder fra i alt 14 givere.

24 grupper egentlige arkivalier.

25 grupper fotografier med ca. 50 fotografier og billeder.

5 grupper med tryksager og tegninger.

Angående besøgende på arkivet omfatter det de lokale beboere her i Vester Nykirke.

Brørup kommune**Lokalhistorisk Arkiv for Brørup og omegn,**

Paxvej 45, 6650 Brørup.

Leder: *Holger Nielsen*. Tlf. (05) 38 22 15.

Arkivet har i året 1979 modtaget 35 afleveringer, heriblandt nogle med et større materiale.

Den 1. februar afholdtes generalforsamling, hvor formanden for Historisk Samfund for Ribe Amt, seminarielektor Verner Bruhn, talte over emnet: Skytte-, gymnastik- og ungdomsforeninger i Ribe amt.

En planlagt sommerudflugt til Sild måtte aflyses på grund af forholdene. I stedet foretoges en udflugt til museet på Gram slot. Fem medlemmer har deltaget i det af Historisk Samfund arrangerede kursus i slægtsforskning og

læsning af gotisk skrift, og i forbindelse hermed besøg på landsarkiverne i Viborg og Åbenrå. I Dansk historisk Fællesforenings årsmøde i Viborg i dagene fra den 30/8 til 2/9 deltog en repræsentant.

Arkivet har til huse i et kælderlokale på Brørup skole og har derfor kun kunnet modtage enkelte besøgende, men når det under bygning værende rådhus bliver færdigt, har vi et bedre tilgængeligt lokale på biblioteket stillet i udsigt, og det glæder vi os til.

Esbjerg kommune

Esbjerg byhistoriske arkiv,

Teglværksgade 1 b, 6700 Esbjerg, tlf. (05) 13 12 23.

Leder: *Dorte Haahr Carlsen.*

1. Aktiviteter.

Arkivet har i 1979 modtaget i alt 166 afleveringer. I 1979 afsluttedes ordningen af negativ-arkivet fra fotograf Kromanns atelier, Fanø. Opgaven er løst takket være et ungdomsarbejdsløshedsprojekt, der har strakt sig over flere år. Der er taget kontaktkopier af alle plader af topografisk/kulturhistorisk interesse indtil ca. 1910.

Der har i årets løb været afholdt møder med Hjertering og Guldager borgerforeninger og i V. Nebel med henblik på oprettelse af sognearkiver. I V. Nebel har kulturudvalget nu (febr. 1980) bevilget lokaler til et arkiv. De øvrige steder forberedes sagen fortsat.

I arkivets lokaler vistes i anledning af børneåret udstillingen »Børn i Esbjerg 1880-1979« fra maj og året ud. I anledning af alderdomshjemmets 50-års jubilæum arrangerede arkivet en udstilling på hjemmet i juni.

Arkivlederen har holdt foredrag om historiske emner eller vist film fra Esbjerg i 7 foreninger, og holdt en byvandring for et lærerkursus med efterfølgende dias-foredrag i arkivet. I serien »Museernes engagement i samtiden« holdt arkivlederen foredrag om arkivets arbejde.

Arkivet er blevet præsenteret for en KFUK-klub, for nyt personale på hovedbiblioteket samt ved foreningen »Danmarks Folkeminder«s årsmøde i Esbjerg.

Med delvis tilknytning til arkivet holdt arkivlederen i efteråret et kursus på 36 timer i »Gotisk Skrift«, arrangeret af Historisk Samfund for Ribe amt. Kurset havde 26 deltagere.

2. Andet.

Der har i 1979 været i alt ca. 700 besøgende i arkivet, heri medregnet besøg af 15 skoleklasser samt de ovenfor omtalte præsentationer for andre grupper.

I sidste halvdel af året, hvor der er ført en mere konsekvent statistik, er der besvaret i alt 96 forespørgsler.

Arkivlederen har deltaget i et udvalg, der har udarbejdet forslag til en ny Esbjerg-film. Udvalget var nedsat af byrådet, men der er ikke bevilget penge til filmen.

Grindsted kommune

Grindsted egnhistoriske arkiv,

Grindsted bibliotek, Morsbølvej 16, 7200 Grindsted, tlf. (05) 32 09 00.

Leder: *H. E. Eriksen.*

De meget trange pladsforhold, som arkivet har måttet virke under de senere år, er med ibrugtagningen (den 19. november 1979) af kommunens nye hovedbibliotek ændret til det næsten ideelle.

Med udsigt over Grindsted ådal har arkivet her fået en læsestue (studierum) på 25 m² i forbindelse med bibliotekets udlånsal samt et arkivrum ligeledes på 25 m². Desuden er der reserveret plads til magasin i kælderen.

Læsestuen, der har 8 siddepladser, rummer den trykte lokalhistoriske litteratur og fotokopierede materialer som kirkebøger, folketællingslister m.v. Desuden specialskabe til gamle kort, lysbilleder m.v. samt læseapparat til mikrofilm med fotokopieringsmulighed.

Dertil kommer, at arkivet naturligvis nyder godt af alle et moderne biblioteks forskellige faciliteter. Først og fremmest bogbestanden, men f.eks. også fotokopiering, optagelser på lyd- og videobånd, og på museet reprografering.

Der forestår et stort arbejde med nyordning af arkivets samlinger, så de kan udnyttes såvel af lokalhistorikere og slægtsforskere som af bibliotekets benyttede. En frivillig medarbejdergruppe er under dannelse. Fra 1. april vil arkivets leder kunne træffes 2x2 timer ugentlig eller efter aftale. Læsestuen vil være tilgængelig i hele bibliotekets åbningstid.

Arkivet har i 1979 modtaget en række gaver, som det har været nødvendigt at henlægge til senere ordning. Særlig må fremhæves overportør H. V. Kaalunds efterladte lokalhistoriske samlinger.

Selv om man under de givne forhold ikke kunne forvente større besøg, har mange alligevel fundet vej til det gamle biblioteks kælder for at studere især kirkebøger og folketællingslister. Derimod har bibliotekets udnyttelse af arkivet i den daglige information været stærkt stigende.

Arkivet har bidraget med materialer til en udstilling: »Hedens udnyttelse« på Grindsted museum, som der arbejdes snævert sammen med.

Nogle planlagte foredrag og et folkeuniversitetskursus i lokalhistorie måtte udsættes til 1980, hvor bibliotekets mødefaciliteter kan benyttes.

Helle kommune

Lokalhistorisk forening for Fåborg,

Fåborgvej 18, 6800 Varde.

Leder: *Ane Marie Nielsen.*

De første afleveringer til lokalhistorisk forening startede med billedindsamlingen i 1978. Af skøde og attester og andet blev det i alt 110 forskellige stk. og 5 protokoller og så billederne.

Lokalhistorisk forening for Fåborg blev startet i april 1979, og frem til 15. marts 1980 er der indsamlet 25 protokoller og i skøder og attester 48 stk., i alt er der 30 protokoller og i skøder og attester 158 stk. Billederne har vi ingen tal på endnu, men vi har fået lavet lysbilleder fra Fåborg og omegn, mest

billeder fotograferet af afdøde pastor Gunner Schmidt, Fåborg, som vises nu i marts 1980.

Så har vi fået, også som gave, gamle breve skrevet 1886-1918, et godt tidsbillede fra Fåborg-Vrenderup, og Jeppe A. Ravn, Fåborg, har skrevet om ældre tiders fester og skikke og skole og andet, også en gave.

I sommeren 1979 var vi medudstiller i Helle hallen, hvor vi viste, hvad vi havde i skrift og billeder om Fåborg.

Lokale har vi ikke endnu, enkelte protokoller har jeg lagt på biblioteket, resten opbevares privat på Fåborgvej 18.

V. Starup sogns lokalhistoriske arkiv.

Leder: *Jens Skov*, Vinkelvej 3, Starup, 7200 Grindsted. Tlf. (05) 33 70 55.

Forleden år havde vi en god udstilling på Tofterup Hotel. Efter denne udstilling kom der visse papirer til arkivet, hvorefter der kom en stilstand i indleveringen.

Sidst på året 1979 fik vi lejlighed til at fotokopiere gamle protokoller fra 1844 til 1868, da Aastrup og Starup hørte sammen kommunalt.

Det drejer sig om Fattigvæsens- og Sogneforstanderskabsprotokoller. Da de er skrevet med gotisk håndskrift, vil det tage sin tid at komme dem igennem.

Øse sognehistoriske arkiv,

Solsortevej 8, Nordenskov, 6800 Varde. Tlf. (05) 29 81 59.

Leder: *Johannes Madsen*.

I årets løb er indgået 526 numre, der fordeler sig således:

Arkivalier: 6 bind + 476 stk.

Billeder: 44 stk.

Det indkomne materiale hidrører dels fra slægtoplysninger og -papirer og dels fra gårdhistorie (bl.a. 2 fæstebreve). Endvidere en del materiale fra foreninger, skolevæsen m.fl.

Den årlige generalforsamling holdtes i Næsbjerg, ved hvilken lejlighed der vistes en film om Næsbjerg by og sogn.

I august arrangeredes en vellykket bustur rundt i den vestlige del af Øse sogn: Karlsgårde sø, Nørholm hede, Den gamle mølle, Skamstrup, Oved og Nordenskov med arkivleder Jørgen Bruun som leder og dygtig fortæller.

Lokalhistorisk arkiv for Årre sogn.

Leder: skoleinspektør *Aksel Teglgaard*.

Fyrevænget 16, Årre, 6800 Varde. Tlf. (05) 19 22 36.

Oprettet i 1977. Er en selvejende institution, der drives af Lokalhistorisk forening, som modtager støtte fra Helle kommune på 500 kr. årlig.

Arkivet har lokalefællesskab med folkebiblioteket.

Arkivet har i 1979 modtaget 23 afleveringer, indeholdende ca. 100 arkivalier. Billedindsamlingen i 1979 har haft den eftervirkning, at folk stadig afleverer flest billeder, medens det er vanskeligere at få de gamle foreningsprotokoller o. lign. frem.

Vi har sammen med de øvrige arkiver i Helle kommune deltaget i et større udstillingsarrangement i Helle hallen. En sådan udstilling samler stor interesse om arkivarbejdet.

I november holdt Lokalhistorisk forening et offentligt møde, hvor Jens Kusk, Tjæreborg, fortalte om sognehistorien fra Sneum-Tjæreborg, ligesom der var en udstilling af et udvalg af de affotograferede billeder.

Arkivbestyrelsens største arbejdsopgave ligger i at bearbejde og fuldende et ret omfattende manuskript til en sognehistorie. Materialet er indsamlet af tre mænd fra Årre sogn: Andelskassebestyrer Georg Hansen, kioskejer Jepsen Pedersen og lærer Jac. Jensen. Der ligger mange timers arkivstudier bag udarbejdelsen af materialet, men der er endnu et godt stykke vej, før det kan foreligge som færdigt manuskript. På grund af dette arbejde bliver der ikke tid til at opsøge de arkivalier, som ligger i skuffer og på lofter i Årre sogn.

Holsted kommune

Lokalhistorisk arkiv for Holsted kommune,

Administrationsbygningen, Højmarksvej, 6670 Holsted.

Leder: Chr. Carstensen.

Åbningstid onsdag kl. 16.00-17.00. Tlf. 05-39 20 66, privat 05-39 22 59.

Arkivet har i 1979 registreret 169 afleveringer omfattende 773 akter, således at arkivet pr. 1. januar 1980 har indsamlet i alt 3.656 akter, der fordeler sig med

610 akter i den topografiske afdeling,

546 akter i den personalhistoriske afdeling,

2.311 akter i den saglige afdeling og

189 fotografier i billedarkivet.

Der har i årets løb været afholdt en udstilling i Andelskassen i Glejbjerg, alene omfattende arkivalier indsamlet i Aastrup sogn. Udstillingen gav bl.a. et billede af Aastrup sogns skolehistorie.

På opfordring fra Holsted husmoderforening var der i oktober et arrangement på Højmarksskolen, hvor der blev fortalt om arkivets arbejde samt tegnet et billede af en kendt Holsted-slægts historie, desuden blev der vist film og lysbilleder fra Holsted.

Arkivet har sidst på året indført en fast åbningstid, der er ikke ført statistik over besøgstallet eller antallet af henvendelser til arkivet, men man har konstateret, at der efter åbningstidens indførelse har været et stigende antal henvendelser til arkivet.

Der er i lighed med tidligere år givet skoleelever en orientering om egnens lokalhistorie, enten på skolerne eller ved elevernes besøg i arkivet.

For at inddrage arkivets bestyrelse, der er på 15 mand, mere i arbejdet, har man foretaget en ændret organisation, ved at overlade forskellige specielle opgaver til grupper af bestyrelsen. En gruppe foretager fortsat registreringen og arkiveringen, en anden gruppe skal forestå optagelse af interviews, en gruppe skal forestå udstillinger, både den permanente på kommunkontoret

og dem der afholdes periodevis ude omkring i kommunen, og endelig har en gruppe fået til opgave at redigere og udgive et årsskrift. I hver gruppe er der udpeget en formand, der har ansvaret for udførelsen af den enkelte gruppes opgaver.

Ribe kommune

Jernved sognearkiv,

Jernved Andelskasse, Jernvedlund. 6771 Gredstedbro.

Leder: *Knud Primdal*, Vestparken 10, Jernved, 6771 Gredstedbro, tlf. (05) 43 50 96.

22. maj afholdtes på initiativ af fhv. gdr. Henrik Sørensen et møde med det formål at få arkivet oprettet. I mødet deltog foruden lokale folk seminarielektor Verner Bruhn, Esbjerg, og skoleinspektør J. Hedegaard Rasmussen, Darum. Der nedsattes følgende udvalg: Henrik Sørensen (formand), Niels Lundgaard, Hans Otto Kristensen, Kirsten Bj. Jensen og Knud Primdal.

På et åbent hus arrangement den 17. november 1979 blev arkivet præsenteret for offentligheden. Den officielle indvielse blev foretaget af seminarielektor Verner Bruhn, og arkivet var genstand for stor opmærksomhed og modtog betydelige gaver - økonomiske og i form af arkivalier - fra private og mange foreninger.

Arkivet har foreløbig haft 54 afleveringer, hvoraf nogle er af betydeligt omfang. Der er afleveret ca. 175 billeder, og 24 personer har indtalt på bånd foruden talerne på indvielsesdagen. Båndoptagelserne er for størstedelens vedkommende forestået af Ester Tonnesen, der tager sig af denne aktivitet.

Freddag den 25. og lørdag den 26. januar 1980 om eftermiddagen havde vi en udstilling i Gredstedbro, især med arkivalier fra Gredstedbro-området. Udstillingen var godt besøgt og gav »bonus« i form af forskellige afleveringer og gaver.

Lørdag den 16. februar var arkivet åbent for besøgende, og også denne gang var der tilfredsstillende besøg.

Ud over et beløb fra Ribe kulturudvalg på 300 kr. på indvielsesdagen er der ikke modtaget støtte fra det offentlige, men mange foreninger og private har givet pengegaver.

Ledelsen består af et udvalg på 5 medlemmer: 2 medlemmer udpeges af Gredstedbro Borgerforening, 2 medlemmer udpeges af Jernved Borgerforening, og disse fire vælger det femte medlem.

På de to foreningers generalforsamlinger i 1980 var der begge steder genvalg.

Ribe lokalhistoriske arkiv,

Ribe Folkebibliotek, Saltgade 18, 6760 Ribe. Tlf. (05) 42 17 00.

Leder: *Susanne Benthien*.

Arkivet har i 1979 modtaget 68 afleveringer, som alle er blevet registreret. Tilbage er en meget stor del materiale, som af personalemæssige, tidsmæssige og økonomiske årsager endnu ikke er registreret.

Arkivet har i 2 måneder haft hjælp af en revalident, som foretog avisudklip og sortering af fotografier.

Der har løbende været udstillinger i bibliotekets forhal bestående af fotografier af ukendte ripensere og ripensiske lokaliteter. 1/3 af billederne blev identificeret, hvilket må siges at være et godt resultat.

Antal besøg af lærere, skoleklasser og enkeltpersoner på arkivet er ikke optalt, men arkivets materiale er dagligt i brug sammen med bibliotekets bogbestand.

Historisk arkiv i Seem sogn,

Leder: *Søren Mulvad*, Varming, 6760 Ribe. Tlf. (05) 44 11 77.

Til arkivet har der i årets løb været ca. 15 afleveringer - der føres ikke accessionsprotokol - spændende fra enkelte fotografier til protokoller og slægtsregistre. De fleste fra sognet, men enkelte er kommet fra andre arkiver, og en aflevering er kommet fra USA. Arkivet har medvirket til afholdelse af en hjemstavnsaften i Høm forsamlingshus sammen med Seem sogneforening. Der blev talt af sognepræst Søren Krarup om den tidligere sognepræst Jakob Lindberg, af lærer Søren Mulvad om livsvilkår i sognet i det 18. årh. og efter kaffebordet af fhv. førstelærer Chr. Jespersen, som bl.a. efterlyste identifikation af marknavnestof og endelig afspillede nogle eksempler på tidligere indsamlede viser. Til slut redegjorde programsekretær Thorkil Demuth kort for det indsamlingsarbejde, der foretages af »Seem gamle skole folkemusikhus«. Til aftenen var fremstillet nogle forstørrelser af gamle fotografier fra sognet, som endnu hænger i forsamlingshuset.

Der har været 3 henvendelser til arkivet udefra. En studerende fra Ribe statsseminarium har benyttet materiale til en opgave, en studerende fra Århus universitet har rettet henvendelse, og endelig har en slægtshistoriker fra USA haft kontakt med arkivet. Det lykkedes at identificere nogle enkelte fotografier, som en udvandrer medbragte for ca. 100 år siden.

Arkivet har været i forbindelse med Dansk Folkemindesamling og Nationalmuseets 3. afdeling, som begge ligger inde med optegnelser fra sognet, hvilke bør forefindes i kopi på arkivet.

Det forventes, at arkivet kan rejse midler til deltagelse i den kopieringskampagne, der forhåbentlig løber af stablen i Viborg i 1980.

Historisk arkiv i Seem sogn arbejder udelukkende for gaver fra private og et tilskud på hidtil kr. 200 fra Ribe kommune hvert år. Al arbejdskraft er frivillig.

Varde kommune

Varde byhistoriske arkiv,

Rådhuset, Torvet, 6800 Varde.

Leder: *Rita Christensen*, Pramstedvej 29, 6800 Varde. Tlf. 05-22 07 82.

Arkivet har i 1979 modtaget 141 afleveringer - heraf flere af betydeligt omfang.

Årets vigtigste aktivitet var en udstilling i 10 dage på Varde rådhus af fhv. førstelærer H. K. Kristensens litterære produktion, som var genstand for stor interesse. En del af udstillingen flyttedes senere til forhallen i Varde kommunes nye administrationsbygning. Anledningen til udstillingerne var Varde bys tildeling af Varde-prisen 1978 til H. K. Kristensen.

Derudover har arkivet leveret billeder til en miljøudstilling i Varde Centret og senere på året billeder til en udstilling samme sted om Varde før og nu.

Ud over mange enkeltbesøg i arkivet samt besvarelse af et betydeligt antal skriftlige henvendelser har arkivet i årets løb haft besøg af 5 skoleklasser fra henholdsvis folkeskolen og gymnasiet samt 7 gruppebesøg fra forskellige foreninger.

Alslev sognearkiv,

Leder: *Agnes Jensen*, Korshøjvej 9, Alslev, 6800 Varde. Tlf. (05) 26 90 97.

Arkivet har modtaget 35 afleveringer og har haft 50 besøg af enkeltpersoner.

Lokalhistorisk Arkiv Billum,

Leder: *Gunhild Jeppesen*, Kirkebyvej 17, 6852 Billum. Tlf. (05) 25 82 41.

Arkivets samlinger udbygges jævnt og støt, vort største problem i flere år har været manglen på et sted at være. Det skulle blive løst nu i det kommende år, da vi er lovet lokale i Billum skole, hvor et nybyggeri er i gang.

Højdepunktet for vort arkiv i 1979 var udgivelsen af Janderup og Billum sognes historie, bind I. Omkring dette har arkivets aktiviteter i høj grad været koncentreret, det er et arbejde, som arkivet har haft uvurderligt gavn af på alle områder, og det vil fremover give inspiration og viden til alle, der har og får med arkivet at gøre. For sognet som helhed giver en sådan bog og dens indhold identitet og er med til at styrke interessen for historie. Maj 1979 afholdt sogneforeningen på arkivets initiativ et velbesøgt møde, hvor bogens hovedkraft H. K. Kristensen var taler. Ved udgivelsen i efteråret holdtes en festsaften med stor tilslutning fra begge sogne.

Endvidere kunne vi glæde os over, at Historisk Samfund for Ribe Amt havde lagt efterårsmødet til Billum.

Godt i gang med 2. bind af sognehistorien, udsigt til egne lokaler, en stigende interesse for lokalhistorie, det giver anledning til optimisme.

Horne sognearkiv,

Leder: *Hans Jensen*, Engkanten 10, Horne, 6800 Varde, tlf. (05) 26 01 69.

Arkivet her er jo af de nyere og førte de første år en ret »indeklemt« tilværelse i et lille kælderværelse. For et par år siden fik vi imidlertid af kommunen tilbudt skolens beskyttelsesrum, der var blevet kasseret til undervisningsbrug. Her fik vi et helt ideelt lokale til arkivet, da rummet er brandfrit.

Her er i årets løb afleveret arkivalier fra 25 nye bidragsdere, deriblandt mange værdifulde samlinger af skøder, fæstebreve, aftægtsbreve, pantebreve m.m. Ligeledes er der kommet mange billeder af gamle gårde, hvoraf vi har

fået en del kopieret og forstørret. Vi håber med tiden af få billeder af hver ejendom i sognet.

Vi har i årets løb arrangeret åbent hus i arkivet, når der har været gadefest med loppemarked, samt i forbindelse med skolens udstillingsdage.

Hvor mange besøgende der har været i årets løb, har vi ikke tal på. Vi holder åbent i arkivet den første fredag i hver måned og yderligere efter aftale. Derudover har samtlige skoleklasser samt forældre og lærere haft adgang 4 forældredage i en uge. Jeg vil gerne fremhæve betydningen af samarbejdet med skolens lærere ved udstillingen i skoleklasserne med »Skoleundervisning samt dragter og redskaber fra vore bedsteforældres tid«.

Det var en vældig reklame for arkivet, hvorfra vi havde udlånt noget materiale.

Vejen kommune

Lokalhistorisk Arkiv for Vejen kommune,

Rådhuspassagen 8 (Biblioteket), 6600 Vejen. Tlf. 05-36 20 33.

Afdelinger i Andst, Askov-Malt, Gesten, Bække (skolerne).

NB.: Al post til Vejen-arkivet.

Leder: *J. W. Rasmussen.*

Vejen kommunes lokalhistoriske arbejde foregår med nogen forskellig ihærdighed rundt omkring i arkivets »filialer«.

I samarbejde med lokale foreninger er der arrangeret »hjemstavnsaftener«, til hvilke de lokale udvalg har indsamlet både billeder til kopiering og arkivalier til deponering eller kopiering.

Som efterdønninger efter billedstormen er der indkommet mange forskellige former for arkivmateriale, som det af tidnød endnu ikke har været muligt at gennemgå i enkeltheder.

I Vejen blev der i december åbnet en udstilling, der skulle vise nogle af de billeder o. a., der var indkommet siden billedindsamlingen. Den fik titlen: »Det gamle, forsvundne Vejen«. Den var berammet til at vare 14 dage, men blev gang på gang opfordret til at fortsætte, og det endte med, at den først blev taget endelig ned i februar. Den må betegnes som en meget stor succes, der endnu mærkes i form af henvendelser om at få de 19 plancher at se - som opbevares intakte - og i form af nye indleveringer af materialer især billeder. Derved er samlingen af egne negativer i Vejen-arkivet oppe på ca. 5.000, hvortil kommer de billeder, som blev givet til opbevaring, samt de 3½ m³ fra Askov-fotografernes arkiv, der endnu ikke er gennemgået eller ordnet, men i det forløbne år er den ekstra bevilling på 9.000 kr. blevet anvendt til skabe hertil.

I juni fik arkivet i Vejen, der jo kan betragtes som »hovedarkivet«, en medhjælp fra beskæftigelsesudvalget med 40 ugentlige timer. 1. september fik denne medhjælp »rigtigt« arbejde, og der kom en ny medhjælper, som vi stadig har og kan beholde endnu nogle måneder. Hun udfører renskrift af forskellige håndskrevne erindringer o. lign., transskriberer gotisk skrift til maskinskrift, dels gamle dokumenter, som folk kommer med for at få »oversat«, dels folketællinger, så de kan bruges f. eks. i skolerne.

Den ugentlige to-timers faste åbningstid skal nok snart udvides, idet der ofte er 10-15 mennesker på én gang på de 27 m², arkivet omfatter: Dels almindelige gæster, der ønsker at se billeder, dels nogle, der ønsker at aflevere, dels slægtshistorikere, der ønsker at benytte kirkebøger eller folketællingerne, dels foreløbig kun findes her for samtlige 7 sogne i kommunen. Endelig har en del studenter benyttet sig af arkivets materiale på stedet, men arkivet har jævnligt udlånt arkivalier, tilsendt kopier eller på anden vis haft forbindelse udad, der så igen har givet resultater i form af slægtshistorikeres eller de studerendes slægtstavler eller rapporter o. lign.

Endelig er arkivet deltager i »kampen« for at få Hansens hotel fredet, og her har arkivlederen virket som fotograf.

Alt i alt må der kunne siges, at arkiverne - også takket være pressens opbakning - er ved at placere sig i befolkningens bevidsthed.

Ølgod kommune

Tistrup-Hodde sognearkiv,

Storegade 54, 6862 Tistrup.

Leder: *Kristian Haahr*. Tlf. (05) 29 90 60.

Af arkivalier m.m. har vi i årets løb modtaget ca. 50 stk. af forskellig art. Derudover har vi fået en del fotokopier fra landsarkivet i Viborg bl.a. skifter og skøder.

Angående besøg kan jeg oplyse, at vi har haft besøg af Bodil Grue Sørensen fra København, men udsendt fra Esbjerg museum, hun skulle foretage en undersøgelse om stationsbyernes udvikling i Ribe amt.

Desuden har vi haft besøg af et lærerkursus.

Jeg har også i årets løb på bestilling lavet nogle anetavler.

Ølgod-Strellev sognearkiv,

Kulturhuset, Vestergade 5, 6870 Ølgod, tlf. (05) 24 50 11.

Leder: *N. H. Mikkelsen*.

Der er indleveret i det år, der er gået, 15 større afleveringer fra forretninger, foreninger foruden ejendomshistorie og et væld af gamle billeder. Sammen med museet har arkivet deltaget i en foredragsrække i vinterens løb. Endvidere har der været mange besøgende, i det hele taget er der vist stor interesse for arkivet.

Registre 1978-80

Ved Verner Bruhn

Personregister

- Abel, hertug 196
Adersen, Jep gdr. 616
- Per Lønne 30
Aertjens, skp. 554
Ahlefeld, Margrete v.
 Visselbjerg 425, 617
Ahlmann, V. tegner 519
Albrecht, Frants general 564
Alexandersen, Verner
 tandlæ. 376
Alkjærstig, Jenny forf. 264
Amberg, H. C. prof. 20
Amerinus, Hans L. forf. 68
Anckersen, hist. 533
Andersdatter, Ane Tjæreborg 542
- Else Bonderup 564
Andersen, lok. fører 333
- A. konsul 323
- H. C. forf. 407
- Hans Jyllerup 614
- Hans Snepsgård 424
- J. Bollerup folketingsmdl. 625
- Jens gdr. 618
- Jes Seem 424
- Knud gdr. 617
- Kristen stud. 90
- Mathias S. B. skibsfører 13
- Mathis M. 14
- Peder strandfgd. 317
- Søren Gredsted 37
- Søren præst 91
- Søren P. 406
- Thomas Chr. reder 13
- Thomas N. gdr. 543 f.
- Troels Seem 424
- Vald. lok. hist. 31, 183, 192, 199
Andreasen, kancelliråd 161
- C. lok. hist. 522
- Mads Varde 128
Andresen, fuldmgt. 4, 131 f.
Ankersen, Ane 13
- Søren 13
Anna, prinsesse 94 ff., 102
Appel, Anna Askov 392
- Margrete Askov 395, 401
Aristoteles 86
Arnum, Poul 49, 75
Aslaksen, Kurt prof. 88
Asmussen, postmst. 150
Astrup, Haagen v. byfgd. 120
Bach, Hans prokurator 413
Bagge, D. C. dommer 182
Bagger, J. A. F. byfgd. 131 f.,
 152, 317
- Marie J. Varde 131, 152
Baggesen, forf. 397
Bang, adelsslægt 505 f., 509
- Anne 503, 505, 507 f.
- Hans O. teol. 534
- Herman forf. 399, 505
- Niels rådmand 56
- Palle lensmand 502, 505, 508
Banke, Jørgen bibl. kons. 482,
 493
Bartholin, Kaspar læge 70
Bastrup, C. J. 37
Bayer, J. T. forf. 300 ff.
Bech, Kaj O. læge 237, 242
Beck, Jens provst 132, 152
- Vilhelm præst 468

- Behling, ty.ing. 239
 Bemer, Carl O. skp. 555
 Benedixen, Aage M. 113
 Bennich, Hans fuldmgt. 619
 Berg, N. Chr. degn 520
 - O. ark. 20 f.
 Bernst, møller 585
 Bertelsen, Jeppe 419
 - Maren Vrenderup 165 ff.
 - Peder no. skp. 566 f.
 Bertolucci, Mario fotogr. 605,
 609, 613
 Bi, Ane J. Assendrup 330
 Bing, Anders K. lensmand 96
 Birgitta, Vadstena 516
 Birk, Påby 113
 Birkedal, Vilhelm forf. 407
 Bjelke, Hjalmer kbm. 135 f., 152
 - Regnar maler 136
 Bjerger, Poul læ. 212, 625
 Bjørnsen, Jac. tolder 416
 Bjørnson, forf. 117, 401
 Blicher, St. St. forf. 39, 397, 407
 - Jenny C. forf. 407
 Blinkenberg, Chr. isenkr. 136,
 153
 - H. drejer 153
 Bloch, justitsråd 419
 - prokurator 134
 - J. C. biskop 199
 - N. H. førstelæ. 625
 - Olga Varde 147
 - Tønne biskop 527, 534
 Bluhme, Emil kommandør 349 f.
 Bonde, Mads Gamst 110
 Borch, arkitekt 21
 Bostrom, Nils fotogr. 510
 Bovbjerg, Jacob skp. 554
 Brahe, Beate Å. 102
 - Niels 501
 - Tyge astronom 56, 69, 117
 Bramming, Maren J. 207
 - Peder J. præst 528
 Brandt, Caspar C. borgm. 572
 Bredsdorff, Th. præst 36
 Breinholt, fam. Esbjerg 339
 - Poul exportør 292, 354
 Brockenhuus, Otto J. degn 93
 Brodersen, Laust dyrlæge 608
 Brorson, Christian C. præst 132
 - Hans A. biskop 132, 403, 531
 Brorson-Christensen mus.
 insp. 389
 Bruhn, Verner lektor 431, 435,
 438, 442 f., 480, 629
 Brun, N. M. slagter 613
 Bruun, O. J. L. læge 340
 - A. pastor 574
 - Chr. præst 468, 471, 481, 483
 ff.
 - Georg rektor 487
 - Jørgen førstelæ. 417, 419
 - Jørgen gdr. 276
 - Kr. rektor 276, 290
 Bryhl, Peter smed 244
 Brylle, Hans P. præst 530
 Bryske, adelsslægt 502 ff.
 - Christence 508 f.
 Brødsgård, kammerråd 185
 Brøns, Villads N. lektor 69, 89, 91
 Buch, Hans K. stud. 56, 58 f.
 - Johannes 59
 - Knud M. præst 56, 58
 - Peder S. præst 92
 Bulotti 120
 Bundesen, Jens
 amtsrådm. 185 f.
 Buntmager, Kristen S. Ribe 65
 - Søren K. stud. 65
 Bülow, direktør 239
 - Ane M. Mandø 575
 Byrgesen, Peder ridefoged 425

- Bølling, Peder Ribe 60
 Bønnelycke-Andersen læ. 406
- Carl Gustav sv. konge 410, 416,
 508, 570, 614
 Carlé, L. ing. 340
 Carlsen, læ. 120
 - Dorte H. cand. mag. 252, 281
 Carstensen, Gregers P. skp. 178 f.,
 181
 Castesen, Marturin provst 531
 Castonier, v. toldforv. 134
 Cervantes, forf. 406
 Christensdatter, Anne
 Lundtarp 566
 - Karen Lundtarp 570
 - Kirstine 528
 Christensen, C. H. skp. 317
 - Chr. Hjerting 37
 - Chr. Lønne 30
 - Christen Lundtarp 572
 - Elin N. forf. 429
 - Eske gdr. 614
 - H. Lykkegård 540
 - Hans Adserbøl 32, 426
 - J. Sædding 185
 - J. Chr. gdr. 147
 - J. Lund arkitekt 21 f.
 - J. Å. konsulent 442
 - Jens gdr. 618
 - Jes gdr. 618
 - Jørgen Kvie 38
 - Jørgen S. Omme 38
 - Knud kbm. 130
 - Knud vicekonsul 317
 - L. Emil læ. 130
 - Laust gdr. 619
 - Linding slagter 613
 - Morten gdr. 618
 - N. Hillerup 37
 - Niels gdr. 618
- Oluf gdr. 618
 - Peder Autrup 38
 - Peder gdr. 615, 617
 - Peder postm. 150, 154
 - Poul Høm 424
 - S. Kvie 38
 - Tonnis Toftnæs 614
 Christian I 121
 - II 121
 - III 53
 - IV 194, 540, 561 f.
 - VI 531
 - VII 534
 - VIII 131
 - IX 344, 354, 585
 Christiansen, A. degn 520
 - C. P. O. forstander 395
 - J. Esbjerg 295
 Christrup, C. M. Varde 152
 Cicero, 77, 86
 Clausen, C. H. arkitekt 20, 22
 - Christen gdr. 616
 - Ebbe J. boghandler 135
 - Hans gdr. 618
 - Hardy Henne 604, 613
 - Johannes slagter 599 ff.
 - L. gdr. 134, 152
 - Meta Henne 599 f., 603, 613
 - Thomas kbm. 134, 152
 Clemmesen, Hans gdr. 155
 - Morten Tjæreborg 542
 Cohn, dep. chef 214
 - Isak kbm. 132, 152
 Concatis, oberst 621
 Corneilisee, Johan
 Amsterdam 566
 Cortsen, politim. 3
 Curtz, Hans præst 208
- Dagmar, dronning 121, 397,
 404, 518, 579

- Dahl, Anders B. biskop 84
 - Th. Esbjerg 301
 Dalgas, C 38, 265
 Damgård, bestyrer 157
 Damgaard, Jacob gdr. 111
 Danelund, Niels
 pol.fuldmægtig 249
 Darum, Jens Ribe 89
 - Laurids stud. 89
 Debel, Julie Varde 147
 Degn, Hans Chr. krigsråd 534
 - Jep gdr. 618
 - Wilhelmine H. Kbh. 534
 Dickens, C. forf. 407
 Drachmann, H. forf. 118, 397,
 407
 Dragsbo, Peter la Cour
 mus.insp. 11, 26, 613
 Dresselberg, Anders N.
 landsdommer 93
 Dueborg, skp. 555
 Duus, overpostbud 150
 Duye, Hans D. skibsf. 13
 Døstrup, Jens K. præst 92
 - Knud J. præst 92
 - Peder K. stud. 92

 Ebbesen, Laurids Øllufgård 615
 Eckehart, teolog 516
 Edelberg, M. stiftamtmand 438
 Elling, kbm. 186
 Elmdal, fuldmægtig 7
 Elswing, N. fotogr. 386
 Endorph, Christiane M.
 Varde 531
 Enevoldsen, Nis gdr. 617
 Erik Glipping, konge 120
 Eriksen, Georg Gamst 111 f.
 Eskesdatter, Kirsten
 Gjellerup 614
 - Mette Gjellerup 614

 Eskesen, Christen gdr. 614
 Estrup, J. B. S. minister 285
 Etlar, Carit forf. 120
 Eweler Varde 152
 Eysen, Hans herredsfoged 539

 Falkenskjold, oberst 42
 Farsen, Jens præst 84
 Fasti, Thomas Vennergård 508
 - Thomas 508
 Feddersen, Johs. 136 f., 152
 - Marie Varde 147
 Feilberg, H. F. pastor 575
 Filskov, Agnes læge 214
 Find, Niels stud. 99
 Fogs, Gregers rektor 530
 Fogtmann, byfgd. 132
 Forum, H. P. kbm. 130
 Frandsen, H. prof. 67 f.
 Fransén, Ingvar Alderop 206
 Frausing, Johan J. byfgd. 623
 Frans af Assisi 516
 Frederik I 502
 - II 34, 48, 53, 58, 65, 70, 75,
 78 f., 90, 97
 - VI 121, 133, 578
 - VII 121, 399
 - VIII 396
 Freigius, Joannes Th. 86
 Friedel, Chr. H. handelsbtj. 129,
 133, 152
 Frifeldt, Sal. forf. 31, 36
 Friis, Gabriel herredsskr. 189
 - Kirsten Ribe 46
 - Mogens Varde 441
 - Peder redaktør 441 f.
 - Peder N. Varde 441
 Friisberg, Claus studielektor 252,
 282, 310
 Fölsch, kommissionær 554

- Gabel, geheimeråd 209
 Gahner, L. Hjeriting 189
 Galt, Niels P. adelsmand 93
 Gammeltoft, Peder gdr. 162
 Georg, græsk konge 120
 Gersdorf, Christopher F. v.
 godsejer 205
 Gert, grev 196
 Gift, Hans P. præst 527
 Giørtz, fabrikant 17
 Glambek, Claus 503
 Glambek, Mette 501, 503
 - Niels P. 501 ff., 511
 - Peder C. Stubberup 502 f., 505
 Glarvind, L. Esbjerg 342
 Glob, P. V. rigsantikvar 362, 628
 Godtfredsen, pastor 120
 Godtfredsen, Christen
 kobbmedm. 129, 152
 Gotlænder, Oluf rektor 90
 Gram, læ. 586
 - Morten H. stud. 92
 - Niels M. møller 188 f.
 Gran, Rigmor kont. chef 214
 Grand, Gunnar 406
 Greel, Jonathan skp. 556
 Gregersen, Christen
 herredsfgd. 565 f.
 - Gregers P. landstingsmand 278
 Grisbæk, Kirsten K. Ribe 60
 - Niels H. rådm. 46 f., 72, 91
 Grove-Stephensen, F. S. cand.
 jur. 178, 182
 Grubbe, Eiler E. 102
 - Eiler, S. rigsråd 102
 - Else, E. 102
 - Jørgen, E. 102, 104
 - Kristen, E. 102, 104
 - Mette, E. 93
 - Sigvard, E. dipl. 104
 Grundtvig, præst 117, 121,
 393 f., 398, 402 f., 407, 505
 Grønborg, H. C. Ho 314, 318,
 323
 Grønholt, Peder J. præst 528
 Graabæk, Albert Esbjerg 331 f.
 Guldsmid, Anders L. Ribe 47
 - Hans Th. prof. 71, 86, 90
 - Jens A. borgmst. 47
 - Lydik A. Ribe 64
 Gundersen, Tobias M.
 Oksvang 189
 Gundesen, Morten 406
 Gyldenstjerne, Niels K. 103
 Gødesen, Jens biskop 69

 Hammer, Klaus prof. 71
 Hansdatter, Abel Ribe 98
 - Anne Gjellerup 614
 Hansen cand. theol. 394, 406
 - malermst. 588
 - Skibbroen 587
 - Aksel »Rimus« journalist 244
 - Christen, gdr. 617 f.
 - Christen Sønderside 210
 - Claudi Mandø 576
 - Ebbe Krarup 38
 - Eline Tjæreborg 540, 542
 - Else K. 406
 - Emil Chr. Ribe 588
 - H. rektor 535
 - H. Tjæreborg 542
 - H. F. tømremst. 21
 - H. P. gdr. 214
 - H. P. provst 471
 - Hans Ho 314
 - Hans kromand 191
 - Hans Mandø 426
 - Hans Vilslev 38
 - J. Tjæreborg 542

- Jens Bøel 426
- Jens Måde 425
- Jep Tjæreborg 540
- Jes T. B. Darum 208
- Jørgen maler 501
- K. Hildebrandt forf. 599, 601, 613
- Karen læ. 114 f., 116
- Knud Måde 212
- Las bager 614
- M. skrædder 153
- Malte Måde 212 f.
- Morten gdr. 617
- Niels Surhave 32
- Niels gartner 130
- Orbon herredsf. 540
- Peder Darum 426
- Peder K. karetmager 560
- Peter gdr. 357
- Peter kbm. 134
- Simen Mandø 426
- Sv. Aage prof. 283
- Søren M. mus.leder 311, 325
- Thomas gdr. 617
- Hansen-Jacobsen, Niels billedhugger 393
- Harbo, Just J. Viborg 92
- Kristen J. præst 92
- Harborg, Morten førstelæ. 507, 512, 515
- Harby-Nielsen, Peder skibsfører 13
- Harck, A. bankdir. 142
- Hartmann, komp. 394
- Hatt, Gudm. prof. 27
- Hattensen, Annette Varde 147
- Hauge, fru 406 f.
- P. bestyrer 392, 396, 399 ff., 406 f.
- Hedemann, ark. 22
- Heegaard, kancelliråd 419
- Hegelund, Jacob J. præst 56, 72
- Morten P. Ribe 56, 85, 91
- Peder biskop 31 ff., 48, 50 f., 59, 64, 68 f., 73, 85
- Peder M. borgmst. 56
- Søren P. borgmst. 56
- Heiberg, forf. 394, 398
- Heick, Erik gdr. 357
- Hein, Varde 138
- Hejn, Karl Varming 585
- Heinen, C. 410
- Hejbøl, Jeppe læ. 41
- Helgesen, Poul munk 99
- Helms, redaktør 129
- Jacob forf. 519 f.
- Helweg, Aksel pastor 395
- Hemmet, Iver I. biskop 56, 69
- Hemmingsen, Niels teo. 68, 70, 82
- Hendriksen, Simon matros 180
- Henriksen, Ane Henne 600
- Karl Rolfsøgård 599
- Hermansen, Benced betjent 420
- Hess, Peter snedker 330
- Hillerup, Th. præst 199
- Hirn, Yrjö forf. 517 f.
- Hjelmstjerne, Henrik 534
- Hjortkær, provst 113
- Hjuler, Johan Gerndrup 32
- Hoffmann, August Varde 129
- Eduard kbm. 129
- Holberg, Ludvig forf. 112, 397
- Holdesen, Peder bygmester 12, 16 f., 393, 402, 628
- Holgensen, Anne Mette 533
- Holm, Niels hører 60
- Peder teol. 534
- R. forf. 394
- Horrebow, astronom 534

- Hunnam, Georg kapt. 555
 Huulegård, Holger stud. 533
 - Laurids prokurator 533
 - Th. præst 527, 531
 Hvas, Kristoffer Hennegård 508
 Hvass, Steen mus.insp. 357, 391
 Hvid, Niels biskop 78 f.
 Hvidtfeldt, Johan rigsark. 443
 Hyldtoft, læ. 215
 Höfdding, H. forf. 402
 Høier, Helga E. 132
 Høj, P. O. J. strandf. 320
 Høyer, Hans W. præst 530
 Haagensen, Jørgen
 Jernvedlund 38
 Haahr, Kristian 626 f.
 - U. P. 410
 Håkonsen, M. Chr.
 snekkersv. 326 ff.
 - Mathias møllebygger 326

 Ibsen, H. forf. 407
 Ingemann, B. S. forf. 118
 Isachsen, Israel oberst 423
 Israelsen, N. J. 16
 Iversen, Hans P. murer 13
 - I. N. manufakth. 132, 152

 Jacob I, skotsk konge 94
 Jacobs, Broer skp. 555
 Jacobsdatter, Mette 45
 Jacobsen, Hans Brøns 593
 - Holger D. 406 f.
 - J. P. forf. 9, 118
 - Mads borgmester 247 f.
 Jensdatter, Maren 128
 Jensen, sadelmager Varde 149
 - sognefgd. Malt 190
 - Abildgaard konservator 512
 - Chr. Lustrup 37
 - Chr. Stadil 38

 - Chr. Ål 38
 - Eschild Lustrup 424
 - Gregers præst 64, 67
 - H. C. tømmermst. 22
 - Hans gdr. 616
 - Hans smed 344
 - J. Chr. kbm. 21
 - J. H. Skovgaard 606, 608
 - Jacob herredsf. 197, 424, 426
 - Jens Gamst 113
 - Jens Peter entrepenør 190
 - Kaja læ. 393 f.
 - Knud fotogr. 503, 506, 509, 511
 - Kr. murermst. 22
 - L. N. førstelæ. 114 f., 117,
 120
 - M. Th. murermst. 20, 22
 - Mads gdr. 615, 617 f.
 - Michell kirkevæрге 424
 - Niels borgm. 147, 150
 Niels B. avlsbruger 150
 - Oluf Eskelund 426
 - Ove politim. 235
 - Peder Hesselmed 37
 - Poul Husum 37
 - Sophie F. Heager 326
 - Thyra forf. 407
 Jepsen, Anders Høm 424
 - Hans gdr. 540
 - Marin gdr. 540
 - Morten gdr. 540, 542
 - Morten (den ny) gdr. 542
 - Niels Høm 424
 - Peder Kammesgård 570
 - Peter gdr. 540, 542
 Jeremiassen, Laurids stud. 92
 Jesdatter, Kiersten Darum 208
 Jespersen, herredsf. 350
 Jessen, Kristian Gamst 122
 - Peter Gamst 122
 - Th. Kyvling 37

- Johansen, Chr. M. slagter 610
 - Nora 613
 Jonge, Bernt H. de skp. 556
 Jonsson, Arngrimur Island 88
 Juel, Sophie N. Agerkrog 504
 Justi, J. H. V. ty. mineralog 205
 Jyde, Mads Kongsted 103
 Jørgensdatter, Kirsten Lønne 30
 Jørgensen, A. D. hist. 393
 - Chr. foged 33
 - Chr. Lønne 30
 - M. kbm. 21
 - Mads brøndgraver 147
 - Palle præst 92
- Kall, orientalist 533
 Kallesen, Christen gdr. 540
 - Niels herredsf. 540
 Kampmann, arkitekt 21
 - Sneumgård 542
 - Hack Varde 127
 Karkov, Hans L. gdr. 432 f.
 Keith, George jarl 94
 Keyser, Anders J. kapellan 49
 Kietz, Varde 138
 Kimer, Jes Rovsthøje 615, 619
 Kinast, Garløv instrumentist 623
 Kingo, Th. digter 403
 Kirkebye, Jens præst 535
 - Karen S. Brøndum 535
 - Niels J. Hornstrup 535
 Kirkemann, Niels Varde 413
 Kiørboe, Chr. byfgd. 235
 Klagenberg, Albert C. præst 499,
 501, 530
 - H. C. kvarterm. 530
 - Holger præst 531
 Klasen, Barthelh Ribe 206
 Klemmensen, Jens stud. 89
 Klinker, Mads Mejlbj 588
 Kneus, Poul H. præst 92
- Knud d. Hellige, konge 518
 Knudsen, Skibbroen 587
 - Erik forf. 398
 - Frederik læ. 396 ff., 406
 - Jacob forf. 113
 - K. proprietær 155
 - Mogens Slagelse 398
 - Peder gdr. 618
 - Sv. Erik forpagter 357
 Knutzen, Carl P. slagter 137
 Kolding, Anker P. Ribe 60
 - Anne »heks« 102
 - Jon J. præst 67
 - Kristen stud. 64, 92
 Krabbe, Gregers befalingsm. 424
 Krag, Anders læge 85 f., 91,
 93 ff.
 - Anders P. prof. 68
 - Christence Øllufgård 500 ff.,
 615
 - Elline Kbh. 97
 - Erik gdr. 618
 - Mogens Agerkrog 504
 - Niels Agerkrog 508
 - Niels P. histograf 68, 83
 - Otto rigsråd 508
 Krarup, pastor 575
 Kratzenstein, prof. 534
 Kristensdatter, Karen Ribe 46 f.
 - Kirsten Ribe 46
 - Voldborg Ribe 46 f., 91
 Kristensen, Anders prof. 68, 84,
 87 f., 90
 - H. K. lok. hist. 27, 43, 198,
 210, 215, 409, 423, 428,
 435 ff., 499, 553, 561, 614,
 623, 625 f.
 - Klemens stud. Ribe 60, 92
 - Lange rektor 60
 - Niels Fakse 103
 - Niels P. kapellan 58 f., 92

- Peder mag. 44 ff.
- Kristoffersen, Ane 165 ff.
- Hans Vrenderup 165
- Krixmand, Daniel sv. officer 570
- Krogh, Elisabeth v.
hofdame 130 f.
- Knud mus.insp. 515, 522
- Krosp, J. J. tegner 624
- Jacob instrumentist 623 f.
- Margrethe E. Ribe 623
- Krospe, Johan F.
instrumentist 623
- Krummes, Karl gdr. 155, 164
- Krupp, Fried. Kiel 330
- Kruse, Otto Øllufgård 615
- Krøyer, P. S. maler 581
- Kusk, Hans N. J. gdr. 544
- Jens gdr. 429, 539, 544
- Kvist, Christa Egtved 440
- John førstelæ. 35, 440
- Kaae, Bue fhv. lektor 45, 109,
512, 527
- Kaalund, H. forf. 119
- Kaas, A. snedker 20
- Jørgen Grubbe amtmand 500
- Mogens Frøstrup 565
- Ulrich admiral 499 ff.
- Kås, Niels kansler 62

- Lambertsen, Bonde Mandø 426
- Landt, Jørgen Chr. byskriver 137,
152
- Lang, Knud præst 199
- Langballe, J. Thyholm 38
- Lange, Hans G. lensmand 66
- Jac. Visselbjerg 37
- Peder Endrupholm 425, 618
- Th. forf. 113
- Langvad, N. K. læ. 339, 480
- Larsen trikotagehdl. 21

- A. H. skoleinsp. 470, 487 ff.
- Bonde Varde 153
- Evald fhv. overl. 126, 154
- Kaj forf. 178
- N. A. skolekons. 471, 484
- Lassen, Riig Per forf. 117
- Lasson, Cecilie Varde 147
- J. F. Varde 147
- Lauffuersen, Anders Skast 620 f.
- Laugesen, Hans biskop 59, 67, 85
- Lauge stud. 85
- Lauridsen, Anders Mandø 426
- Anders prof. 83, 87 f.
- Bertel Vrenderup 167 f., 173,
176
- Berteline M. Vrenderup 167,
169, 170 f., 174
- Chr. Resen 38
- Ejnar M. Vrenderup 167,
170 f., 175 f.
- Gøde rektor 70
- Hans Vrenderup 165, 167
- Jens J. Vrenderup 165
- Jensine K. Vrenderup 167,
171, 175
- Kristine Vrenderup 167, 173
- Laurids J. Vrenderup 165 ff.
- Niels prof. 68
- Lauritsen, Niels tingholder 425
- Chr. pol.fuldm. 249
- Ditlev skjbsr. 20, 270, 293 ff.,
305 f., 347, 349, 403
- Lorenz B. 406
- Lausen, P. Hygum 37
- godsejer 17, 185, 187 f.
- Lavindsfar, Jacob stud. 90
- Leem, Kristen stud. 64, 103
- Legardt, Dorthe 393
- Lemvig, Anders J. prof. 67
- Lendrop, byfgd. 132
- Letters, Th. kaptajn 555

- Lichtenberg, Gerhard H.
 statsråd 500
- Lidemark, L. P. R. forf. 118
- Lindberg, Christine Varde 147
 - Jacob Chr. oversætter 393
- Lindberg-Nielsen, C.
 landsark. 127, 129, 196
- Lindahl, Fritze mus.insp. 512
- Linde, kapt. 186 ff.
- Lindenov, Anders Bonderup 564
- Linder, Th. P. præst 59, 86, 91
- Lodberg, biskop 530
- Lohse, O. Varde 147
- Lowdon, William kapt. 556
- Lucassen, murerstm. 22
- Lund, Anders H. 47
 - Georg 406
 - J. dommer 182
 - Oluf gdr. 618
 - P. W. 583
 - Voldborg K. 60
- Lundt, guldsmed 130
- Lunøe, Anton M. sagfører 131 f.
- Luther, Martin reformator 82,
 333
- Lybecker, N. M. 13
- Lykke, Jørgen P. rigsråd 102
 - Kirstine J. 102, 104
- Lyngbo, Chr. maler 441
- Lyngbye, Chr. kbm. 135, 152
 - Jørgen borgmst. 329
 - Peder T. præst 207
- Lyschander, Klaus K. hist. 67
- Madsen, dir. 141
 - A. kbm. 135 f., 153
 - Alexander Holstebro 37
 - Christen herredsf. 561, 563,
 565 ff.
 - Jon præst 528
 - Kristen Ribe 45
- Mads foged 565
 - Palle forf. 120
 - Poul biskop 79, 83, 87
 - Poul gdr. 617
 - Terman forpagter 37
- Majmburg, Mads Varming 586
- Mannestei, A. C. holl. konsul 317
- Marie Magdalene 499 f.
- Marie Niels Peter Gamst 111
- Marke læ. Varde 138
- Markussen, fuldm. 7
- Mathiasen, Ester M.
 Vrenderup 165, 167
 - Mads Kr. Fåborg 165
 - Petra Fåborg 165
- Mathiesen, Chr. gdr. 253, 257,
 262, 265
- Medelby, Søren L. stud. 90
- Mejnertz, skomager 21
- Melancton, Philip reformator 50,
 57, 77, 82, 86 f., 333
- Mengel, forvalter 147
- Menghin, Osvald arkæolog 27
- Meyer, Johs. kartograf 311 f.
- Michaelsen, S. amtsfuldm. 129
- Michelsen, J. gdr. 542
 - Jes Seem 424
- Mikkelsen, Gerner
 fuldmægtig 246, 249
 - Hans Kjelst 29
 - Kathrine L. Varming 585
 - Kristen prof. 87
 - Søren gdr. 618
- Mochay, kapt. 557
- Mondrup, gen.postdir. 150
- Monrad, Varde 152
- Morgan, Charles oberst 563
- Mortensdatter, Elline Kbh. 97
- Mortensen, Eske herredsf. 539 f.
 - Jens delef. 35
 - Jens Ribe 572

- Sonnich skp. 556
- Muff, Jørgen N. 412
- Mule, Kristen Oslo 96
- Laurids H. sekr. 45
- Mulvad, Hans skriver 425 f.
- Jes forvalter 416 f.
- Søren lærer 574, 584
- Mund, Pros admiral 564
- Munk, Anna Selsø 562
- Peder L. admiral 95
- Munthe, prof. 534
- Murtfeldt, krigsråd 133
- Ludvig litterat 126 ff., 130, 413, 419 f., 441
- Rudolpf L. kirurg 132 f., 136, 152
- Musmann, kammerherre 186
- Müller, Frederik 235
- Gerda Varde 441
- Mathias 553 f., 556
- Michael 416, 553
- Møller, Andreas forf. 323 f.
- Elna redaktør 524
- Emma R. 406
- Frantz smed 292, 354
- M. komm. 315
- Møller-Nielsen, Anton
Gammelby 395
- Mørck, Hans kbm. 210 f.

- Nedergård, N. exportør 293
- Neidhardt toldbetj. 129
- Clara Varde 152
- Nesbjerg, Niels 618
- Nicolaisen, B. Th. Ballum 186
- Nielsen, murerst. 22
- proprietær 185, 188
- Anders foged 424, 426
- Andr. Ribe 37
- Carl N. arkivar 147
- Chr. gdr. 572
- Christen J. skibsf. 320
- E. vejass. 147
- H. dyrlæge 613
- H. C. stiftatm. 314 f., 320
- Hans avlsbruger 412
- Hans bygmst. 13
- Hans Mandø 426
- Harald 558
- Jacob præst 78 f.
- Jacob stud. 90
- Jens gdr. 616
- Jens Varde 206
- Jens Vrenderup 165
- Jens M. snedker 329 f.
- K. strandf. 321 f.
- Knud rådmand 49
- Laurids biskop 68
- Laurids Mandø 426
- Laurids rådmand 415
- Mette M. Varde 441
- N. Chr. arkitekt 22, 332, 342
- N. O. M. boghandler 134 f., 152
- Niels (den ældre) gdr. 542
- Niels (den yngre) gdr. 542
- Niels Lifstrup 616
- Niels Oksby 211
- Niels K. 406
- Nikolaj forf. 118
- O. lok. hist. 197, 199, 501 f.
- Oluf gdr. 542
- Peder gdr. 618
- Peder Hennegård 531
- Peder Maltbæk 426
- Peder Vestervig 37
- Peter gdr. 542
- Rasmus Sønderside 210 f.
- Stefan borgm. 508, 572
- Søren bygmst. 14
- Søren Måde 212 f.
- Th. gdr. 542

- Vilhelm boghandler 134
- Villads stud. 73
- Zakarias forf. 119
- Nis, Snepsgårde 588
- Nissen, Brørup 113
- Christen gdr. 616
- Nonbo, sagfører 162
- Nordentoft, Knud læge 249
- Nordrup, Knud præst 103
- Norn, Otto prof. 150, 516
- Novrup, H. P. H. lærer 431
- Nyrop, M. arkitekt 21 f.
- Næsbjerg, Jens stud. 73
- Nørgård, Bine 597
- Niels gdr. 431, 584, 597
- Poul P. 584 f.
- Nørgaard, Ellen dr. pæd. 467

- Obelitz, provst 138
- Odsberg, Frode 406
- Oehlschläger, forf. 119, 397
- Olesen, Niels gdr. 542
- O. P. trikotagehandler 21
- Olivarius, pastor 575
- Olsen, Varde 138
- Arendt Norge 210
- Olufsen, Hans gdr. 618
- Morten herredsf. 540
- Niels gdr. 616, 618
- Orbonsen, Hans herredsf. 540, 542
- Oxenstjärna, A. sv. rigsk. 423

- Palladius, Niels biskop 67
- Peder biskop 67
- Pallesen, C. P. skotøjshdl. 153
- H. læderhdl. 132, 153
- Kirsten Varde 153
- Palludan, J. W. kbm. 138, 140
- Paludan-Müller, forf. 125, 397
- Paustowski, K. russ. forf. 113

- Pedersdatter, Anne Hornstrup 535
- Kirsten Lundtarp 565
- Maren 188
- Mette 56
- Pedersen, Andr. N. 584, 589
- Arne fuldm. 7
- C. Autrup 38
- C. gdr. 540
- Claus gdr. 618
- H. læ. 270 f.
- Hans Seem 424
- Hans Vesttrup 38
- J. læ. 187
- Jens Hebo 572
- Jep Tuesbøl 426
- John Vrenderup 165, 175
- Jørgen gdr. 542
- Jørgen præst 527 f.
- Jørgen skriver 424, 426
- Karen Mandø 576
- Knud Måde 213
- Laurids Lundtarp 571 f.
- Laurits Rovst 425
- Mads Ribe 571
- Mads stud. 60
- N. Knivsig 37
- Niels forst. 274
- Niels H. gdr. 584
- Nis gdr. 618
- Poul Ål 38
- Sefren Seem 424
- Søren Kvie 38
- Th. gdr. 618
- Perssen, Jep Sønderside 210
- Petersen, sognef. 123
- tobakssp. 587
- Karen Gamst 123
- Osvald politim. 235
- Rasmus Gamst 123
- Aage N. 406
- Petkam, sv. oberst 620

- Philipsen, Chr. Tarp 29
 - Hans Esbjerg 342
 Pietters, Jørgen skp. 557
 Pirchert, Jes dyrlæge 613
 Pontoppidan, A. præst 191
 - H. forf. 118, 120
 - Henrik E. prof. 618
 Poulsen, fotogr. 392, 395, 400
 - læge 594
 - Bertha Varde 147
 - G. Ho 318
 - Jens stud. 89
 - Maren Varming 584
 - N. J. fabrikant 339, 354
 - Niels borgm. 60
 Prior, W. N. general 242
 Prytz, Marie Mandø 576
- Quistgaard, Theodor
 byfgd. 131, 152
 Qvist, H. J. arkitekt 21
- Rabitz, Anne H. Guldager 191
 Ramsing, V. J. A. præst 520
 Randers, Søren 90
 Rantzov, Chr. 209
 - Johan general 209
 Rantzow, greve 619
 Rasch, Søren skp. 323, 563
 Rasmussen, A. murerstm. 22
 - Hans politm. 249
 - J. H. skoleinsp. 439
 - Rud. 247 f.
 Rathien, C. V. Varde 147
 Rein-Jensen, pol.komm. 248
 Resen, Hans P. biskop 69
 Richter, J. præst 113, 193, 195,
 401, 403 f.
 Riber, Jens J. 59
 - Jørgen L. præst 68
 - Kirsten H. biskop 69 f.
- Peder H. kannik 85
 Robert, N. insp. 63
 Rohlf, Andr. N. postm. 149 f.
 Rosenberg, P. A. 113
 Rosenkrantz, Jørgen O.
 rigsråd 63
 - Mette O. 93
 Rosenørn, Fru Nørholm 520
 - Axel herredsf. 5, 8, 137, 152,
 154
 - C. P. T. kammerjunker 137,
 148
 - Carl G. stud. mag. 137 f.
 Rosenørn-Lehn, F. M. baron 147,
 153 f.
 Rosenørn-Teilman,
 kammerherre 5
 - Ingeborg, K. 138 f., 141 ff., 154
 Rostrup, Edel Marie Varde 134
 - Peter postm. 133 f., 136, 149,
 152
 Rubring, Sofie, Øllufgård 500
 Rudebede, Ole P. skp. 554
 Ruht, Elisabeth 530
 Rygård, kbm. Holstebro 323
 Rygaard, Peder Hesselmed 37
 - Søren Hennegård 555
 - Søren C. Hesselmed 500
 Rytter, Anders adelsmand 63
 Rødgaard, kbm. Varde 138
 Rørdam, Vald. forf. 403
- Sabroe, P. folketingsmand 408
 Salling, forst. 593
 Sandholm, Jens svinedriver 40
 Saxo, forf. 407
 Schack, amtmand 183, 343
 - Hans feltherre 617
 - Jocum oberst 542
 Schaltz, postfuldmægtig 134

- Schattenborg, skp. 179, 181 f.
 Scheel, Holger geheimeråd 531
 Schlanbusch, Henning cand.
 jur. 3, 10, 212, 235, 238, 251
 Schlüsen, danselæ. 114
 Schmidt, Hugo fuldmægtig 236
 - Søren smed 433
 Schnabel, Chr. rektor 533
 Schousboe, provst 111, 124
 Schreiber, B. P.
 instrumentist 623
 Schultz, løjtnant 422
 - Andrea Varde 128 f.
 Schwark, H. gendarm 586
 Seerup, Anders N. præst 528 f.
 - Christen præst 530
 - Jørgen læge 530
 - Niels J. mag. 530
 Sefrensen, Anders Seem 424
 - Peder Seem 424
 Sehested, murerms. 20
 Sevel, Christen S. præst 207
 - Christiane B. C. Darum 208
 - Dorthe M. C. Darum 207
 - Søren Darum 208
 Simonsdatter, Karen
 V. Nebel 499
 Simonsen, Hans B. gdr. 431,
 433 f., 585
 - Las gdr. 585
 - Simini Varming 584, 593
 - Simon Lejrskov 111
 Simony, Jørgen B.
 pol.komm. 235 ff., 246,
 248 f.
 Siøberg, Bengt sv. skp. 553
 Skade, Ane M. 214
 - H. N. cand. pol. 214 f.
 Skafte-Christiansen, byfgd. 235
 Skeel, Jørgen K. rigsmarsk. 59
 - Otto K. rigsråd 59
 Skjern, Mogens G. stud. 64,
 66 f.
 Skomager, Hans R. mag. 73 f.,
 76, 86
 Skousen, Niels husmand 187
 Skov, Dorthea Gamst 401
 - Friis L. overlæ. 110, 125, 392,
 406, 408
 - Johanne Gamst 401
 - Jørgen Gesten 112
 - Kristen Gamst 110 f.
 Skovgård, Niels billedhugger 393
 Skovlund, H. Vær 38
 - Jørgen Omme 38
 Skrivers, Jacob S. borgm. 95
 - Jens gdr. 260
 - Margrethe 95
 Skåning, Mads præst 90
 Slagter, Niels P. Ribe 60
 Slangstrup, Hans O. prof. 90
 Slesbager, M. folketingms. 392,
 396
 Smed, Mikkel gdr. 618
 - Søren 73
 Smith, Anton borgmester 534
 - T. kancelliråd 131 f.
 Sneedorf, H. H. rektor 531
 Sophie, dronning 96
 Spandet, Peder P. kærner
 Ribe 49
 - Søren Arnum 49
 Spangsberg, S. C. Måde 213
 Stael, 500
 Stage, Søren J. borgm. 98
 Stammose, bestyrer 163
 Staphen, præst 32
 Starbæk, Niels H. Ovtrup 624
 Stauning, Th. statsminister 239
 Stavbo, Klaus L. prof. 88
 Stavertskov, Fasti 501 ff., 615
 - Hartvig adelsmand 503 f., 508

- Marine 502 f.
- Oluf B. adelsmand 502 f., 507
- Sofie Øllufgård 615 ff., 619
- Splid Donneruplund 503
- Steensdatter, Anne Darum 208
- Steffensen, Poul tegner 111, 119
- Steincke, K. K. minister 241
- Stephensen, Olaf S. bygd. 131, 152
- Sterm, Søren Viumgård 37
- Stilling-Andersen, J. mejerist 267
- Stjerne-Juel, adelsslægt 502, 504, 507
- Storck, H. tegner 505 f.
- William 96
- Stygge, Th. Frøstrup 505
- Størch, Johan forpagter 619
- Sundboe, Arne borgm. 215
- Sundbo, J. P. redaktør 331, 349 ff., 469 f., 479, 483, 485 ff., 490, 495
- Svanning, Frederik H. kannik 65
- Hans kgl. historiograf 59, 65, 98
- Jacob H. mag. 65, 91 f.
- Niels H. mag. 59, 88
- Svarres, Hans drejer 420
- Svendsen, A. skomager 153
- Knud Gredsted 38
- Søgaard, Thyge oberstløjtnant 212
- Søfrensen, Eske Grisbæk 425
- Mads gdr. 617
- Søgård, H. P. tolder 317
- Morten 406
- Sørensen, Bakken strandf. 322
- C. konditor 134
- Christen gdr. 617 f.
- Hans gdr. 618
- Hans Lønne 30
- Jep Lydumgård 37
- Jes Måde 212 f.
- Karl Darum 426
- Kristen præst 90 f.
- Kristine Vejen 392
- Mads gdr. 618
- Mikkel Lønne 30
- Morten gdr. 212 f.
- Otilie kontorass. 147
- Peder gdr. 618
- Peder læge 67 f.
- S. gdr. 542
- S. T. gdr. 165 ff.
- Søren stud. 90
- Thor gdr. 616
- Tambsen, Ingvard Darum 426
- Tarp, P. sadelmager 134 ff., 152
- Taul, Tage fuldmægtig 246
- Teglgård, Aksel skoleinsp. 165
- Teilman, Thøger proprietær 8
- Terents, komediedigter 51, 73, 76, 82, 86, 96
- Tetens, provst 147
- Tetterow, Chr. skp. 557
- Theofilus 510
- Theophilus, Klaus prof. 50
- Thierreborg, Hans N. værge 208
- Thomasdatter, Anne Fasti 508
- Karen Tjæreborg 542
- Thomesen, Hans rektor 68
- Poul mag. 69
- Thomsen, Jes fgd. 425
- Jørgen stud. 90
- Niels snedkerm. 332, 356, 539, 628 f.
- Niels gdr. 542
- Peder gdr. 618 f.
- Reck kbm. 133, 152
- Sven gdr. 584
- Søren kbm. 136, 152
- Th. sognerådsf. 586

- Thorbøll, Th. materialist 137,
 153
 Thordsen, Laurids borgm. 415
 Thorlacius, Børge toldbetjent 412
 Thornbjerg, Egå gdr. 356
 Thorsen, N. kbm. 422
 - P. G. 199, 520
 Thott, ritmester 531
 - Anders T. adelsmand 93
 Thrane, Andr. skp. 554
 Thyge, kantor 512, 514, 516 f.
 Thøstesen, Niels gdr. 163 f.
 - Niels Chr. skibstømrer 13
 Tilly, ty. feltherre 563
 Ting, M. T. skibsfører 14
 Tiset, A. arkivar 193 ff., 504
 Tordenskjold 211, 500
 Torstensen, Lennart sv.
 hærfører 423
 Tranberg, A. godsejer 155
 - Andrea Varde 128
 - Andreas P. kbm. 128, 152
 - Frederik Varde 128
 - Jørgen kbm. 42, 128, 130, 152,
 422
 Trapmand, Johs. 64
 Trogelsen, Søren Bøel 426

 Uhd, Niels H. dir. 269, 625
 Uldall, F. forf. 523
 Ulfeld, Chr. Tvis 563 f.
 - Corfitz viceadmiral 561 ff.
 Ulfeldt, Frederik P. sekretær 93
 - Mogens admiral 562
 Ulfstand, Holger J.
 adelsmand 93 f.
 Urne, Knud A. adelsmand 93

 Valkendorf, Kristoffer rentemst.
 52 f., 74, 83, 94, 98 ff.
 Vandel, Iver Ribe 60

 - Jens I. præst 60
 Vassard, pastor 519
 Vedel, Anders S. 56, 68
 - Else S. Ribe 530
 Vejle, Hans K. biskop 89
 - Jacob M. biskop 45
 Venstermand, Johan J.
 adelsmand 93
 - Karen J. 93
 Viborg, skrædder 588
 - Kristine Ribe 588
 Vig, læ. Vejen 392
 Vilandt, 576
 Villumsen, Mads mag. 47 ff.
 - Niels rektor 46, 48 f., 51, 69
 Vind, Anne Endrupholm 425
 - Birgitte Hennegård 503, 508
 Vindfeld, Jens forpagter 500
 - T. C. kbm. 135 f., 152
 Vinding, pastor 592 f.
 Vinstrup, Peder biskop 102
 Vollesen, Jon Lønne 30
 Voss, Hans gdr. 585
 Vaaben, Anders K. 40

 Wagn, Oscar C. T. D. 406
 Wallenstein, feltherre 562 f.
 Warming, Eugen prof. 574 f.,
 581, 583
 - Jens præst 574, 578
 Warrer, Jens Jacob bygmst. 13
 Waseen, garver 608, 611
 Wedel-Heinen, byfgd. 130 f.,
 152
 Welda, Martin C. skp. 556
 Westesen, Frederik kbm. 128, 152
 - Knud Varde 128
 Weywadt, Torben pol.
 fuldm. 236, 238
 Willenberg, generalmajor 423
 Winge, Herluf 27

- Winther, Chr. forf. 397
 - P. boghandler 134, 152 f.
 Wolters, toldass. 317
 Worm, Marie 406
 - Ole oldforsker 519 f.
 Wormskiold, sekretær 209
- Zahle, C. Th. minister 5
- Øllgaard, Hans W. kbm. 126 f.,
 149
 Øllgård, Holger overlæ. 625
 Øllgaard, Rasmus byskriver 127,
 209, 553, 555, 557
 Ørberg, Paul G. akivar 563
 Østergaard, Niels Chr. delef. 29
- Ågesen, Peder prof. 77, 86 ff.
 Århus, Jacob M. prof. 77

Stedregister

- Abild sogn 600
 Adserbøl 32, 426
 Agerbæk 617 f., 621
 Agerkrog 504, 508
 Albo herred 509
 - Sct. Olufs kirke 509 f.
 Allerup 200, 544
 Als 33, 40, 531
 Alslev 431, 425, 431, 617
 - kirke 519 f.
 Altona 42
 Amerika 241, 258, 262, 293,
 556 f.
 Amsterdam 555 f., 566
 Andrup 619
 Andst 392, 401
 - herred 56, 67, 195, 261
 - bro 184
 - kirke 110, 124
 - mølle 110
 - præstegård 124
 Andst-Gjesten 67, 111, 124
 Anholt 535
 Ansager 28, 38, 41, 259
 - kirke 520 f.
 Archangelsk 556
 Arendal 95
 Arnum 49
 Asarum (Blekinge) 326
 Askov 113, 392, 395
 - højskole 274, 395, 403
 Assendrup 330
 Augustenborg 330
 Australien 293
 Autrup 38
- Balle 48 f
 Ballum 186, 502
 Balstrum 179 f

- Basel 562
 - universitet 86
 Bavn 358, 363, 365
 Belgien 375
 Bern 330
 Bernstoff slot 241
 Billum 12, 14, 16, 29, 624
 - andelsmejeri 268
 - kirke 522 ff
 Billund 524
 Bjørnsholm 103
 Blagmark 616
 Blaksmark kro 41
 Blåbjerg 157
 Blåvand 311, 314 f, 317, 320,
 323, 554, 556
 - redningsstation 313
 Blåvandshuk 311
 - fyr 313
 Bonderup 564
 Bordeaux 554
 Borkum 180
 Boston 556
 Bramming 199 f, 207, 284 f, 289,
 408, 439, 585, 618
 - kirke 209
 Branderup 59
 Brasilien 583
 Bredmose 561
 Bredsten syssel 48 f
 - kirke 49
 Brejninge 531
 Bremen 17
 Brinke 502
 Brixbøl 619
 Brosbøl kro 41
 Brusker herred 32, 84, 92
 Brøndum 191, 278, 425, 527 ff
 - kirke 500, 522, 527 f, 530
 Brøns 69, 73, 89
 - mølle 593
 Brørup 113, 184, 190, 407, 425 f
 - højskole 274
 Bække 116, 395, 440
 Bøer 426
 Bølling herred 66
 Børsmose 157, 557
 Daler syssel 49
 Damgaard 407
 Danmark 27, 129, 252, 254, 258,
 262, 268, 273, 282 f, 284, 292
 f, 294, 308, 361, 365, 373, 375,
 381, 390 f, 423, 441, 467, 470,
 561
 Darum 56, 199 f, 205, 207 f,
 426, 439
 - Lille 200, 202 f
 - Store 200 ff
 - kirke 200, 202, 206 ff, 517
 - Kjærgaard 200, 205, 208
 - præstegård 207 f
 - skole 205
 Debel 617 f
 Donslund 503
 Donneruplund 502 f, 508
 Dunkerque 554
 Dyreby 160, 163, 602
 Døstrup 92, 185
 Edinburgh 95
 Egense præstegård 535
 Egeris mølle 326 f
 Eggård 533
 Egknud 269
 Egtved 440
 Elben 361, 378, 563 f
 Elfsborg 210 f
 Elling sogn 628
 Eltang 84
 Endrupholm 185, 188, 212,
 425, 618

- mølle 184, 187 ff, 191
- England 183, 185, 254 f, 262, 268, 282, 285, 293, 347, 375, 364
- Esbjerg 5, 11 ff, 192, 194, 196, 235, 258, 270 ff, 276, 284 ff, 288, 313, 326 ff, 346, 386, 403, 442, 467 ff, 501, 512, 576, 587, 628
- andelsmejeri 276
- andelsslakteri 268, 304 f, 337, 347
- arbejderhøjskolen 468
- Bavneshøj 333, 339 f
- biblioteket 403
- Centralhotellet 346
- gårde 467 f
- havn 18, 263, 286 f, 293 ff, 298, 345, 353, 467, 493
- Hotel Esbjerg 345 f, 353
- Hotel Spangsberg 20, 23, 341 f, 345 f, 353
- Højskolehjemmet 344, 468
- Landbohjem 344
- Museum 332
- »Rundetårn« 342
- Rådhus 350
- skole, Danmarksgade 472, 477
- - Norgesgade 472
- - private 473, 491
- - statsskole 290
- - Stormgade 470, 472, 480
- - Vestre 472
- - Østergade 472
- station 18, 345 f, 348
- Vandtårnet 333, 351
- Zions kirke 493
- Eskelund 426
- Estrup 184
- herregård 17, 185
- skov 33, 187, 190
- Estvadgård 95
- Europa 255, 293, 361, 517
- Fakse 103
- herred 102
- Fanø 12 ff, 131, 200, 273, 311, 315 f, 319 f, 593
- birk 319, 350
- Farris 33
- Farup kirke 520
- Fidde 155
- Filsø 9, 155 ff
- ø 158, 162, 602
- Langodde 158
- æ Mønsterssted 163
- Storeholm 161
- Stammoseholm 158
- Søvigssund 163
- Tranholm 158
- Finderup Lade 121
- Flensborg 242, 244, 593
- Flækkerø 95 f
- Folding 425 f
- Frankrig 373, 553
- Fredericia 183, 467, 472 ff, 491, 535
- Frederiksberg 19
- Have 121
- Frederiksborg Højskole 395
- Slot 17, 92
- Frederikshald 554
- Frederiksstad 596
- Frifeld 593
- Frøs herred 514
- Frølev mose 518
- Frøstrup 505, 565 f
- Fuglsig 615
- Fyn 256, 294, 535
- Fæsted 33
- Før 40, 557
- Føynæring 561

- Fåborg 38, 165, 272, 425, 523,
559, 617 f, 621
- Gl. Sjælør 95
Gl. Trøjborg 155
Gammelby 298, 395
Gammeltoft 160, 602
Gamst 110 ff, 392, 396, 401,
403, 405
- Benjamins hus 123
- forsamlingshus 113 f, 116
- præstegård 111, 124
- Rugholm-gård 110, 401
- skole 111, 115 ff
- sø 124
Gerndrup 32 f
Gisselfeld 93
Gist mølle 621
Give 502
- højskole 174
Gjellerup 614 f
Gjellerupholm 131
Gjelsbro 587
Gjesing 276, 278, 290, 508
- Sejlstedlund 278
- Sparekasse 346
- Søndervang 278
Gjesten 110 ff, 122, 395
- skov 123
Glibstrup 511
- skov 122
Glomstrup 504
Glückstadt 563, 566
Gram 60, 92, 592
Gredsted 37 ff
Gredstedbro 38, 41, 215
Greenwood 557
Grene 197
Grimstrup 28, 184
Grindsted 259, 284, 286, 358
- tinghus 197
- Grenå 535
Grisbæk 425
Grækenland 120
Grærup strand 557
Grådyb 311, 318
Gråsten 393
Guldager 187, 191, 290, 504
- kro 191
Gunderup 618
Gørding 28, 187, 439
- herred 31, 56, 194 f, 197,
199 f, 207, 424, 426
- kirke 209
Göteborg 211
Gaarde 12
- Haderslev 249, 511, 564, 588
Hald 31
Hamburg 17, 42, 183, 210 f, 283,
320, 330, 396, 530, 553 ff, 566
Hammerum herred 259, 508
Harlingen 554
Harte-N. Bramdrup 92
Haverballegård 34
Heager 326 f
Hebo 572
Hedeby 387
Hejnsvig 272
Helgoland 179 f, 182, 347
Helsingborg 96
Helsingør 94, 96, 472 ff, 476 f,
491
Henne 157, 602, 610, 624
- Kirkeby 599, 602
- Stationsby 599 f, 603
- bjerg 604
- gård 155, 313, 502 f, 508,
531, 555
- kirke 160
- vandmølle 155, 157, 162 f
Henne-Lønne sogn 608 f

- Herborn 562
 Herning 286
 Hesselmed 37, 500
 Hessen 132
 Hikkebjerg 93
 Hillerup 37
 Himmerland 198
 Hjarup 32
 Hjedding 263
 - andelsmejeri 267 ff
 Hjerting 12, 16, 42, 183 ff, 315,
 317, 339, 412, 416, 421, 554,
 556, 564
 - Red 129
 - Sdr. jylland 37
 Ho 211, 314 f, 317 ff, 561, 563
 - bugt 311, 314
 - dyb 314
 - kirke 503
 Hobodyb 311, 314 ff
 - gabet 317
 Hodde 147, 363, 626
 Holland 17, 365, 564, 566
 Holmsland klit 313
 Holstebro 37, 131, 263 f, 285, 323
 Holsted 184, 188, 194, 200, 284,
 400, 407, 585
 - kro 191
 Holsten 283, 596
 Horne 198, 271, 299
 Horns Rev 198, 293, 311, 320,
 553
 Hornstrup 535
 Hornum herred 198
 Horsens 60, 150
 - andelsslagteri 268
 Houstrup 320
 Hunderup 199, 214 f, 423 ff, 439
 - kirke 200
 - skole 215
 Husum 37, 39 f, 41 f
- Hven 56, 69
 Hvidbjerg 554 f
 Hviding 49, 587
 - herred 197
 - station 587
 Hygum 37, 508, 615 f
 Højen 502
 Højer 49
 - herred 92
 Høm 424, 432 f, 593
 Høm-vejle 584
 Høm Nørgårde 584
 - Vestergård 432 f
 Hørby præstegård 207
 Hørsholm 36
- Ingelsted 93
 Island 88
 Italien 404
 Itzehoe 587
- Janderup 29, 91
 - højskole 274
 Jelling syssel 48
 - seminarium 470
 Jerne 28, 212, 276, 467, 471, 531
 - kirke 338
 - mølle 337
 Jerne-Skast 92
 Jernved 38, 199
 Jordrup 185
 Jylland 30, 255 f, 262, 283, 292,
 294 f, 365, 380, 425, 561 ff
 Jyllerup 614, 617
- Kalundborg 93
 Kalvslund 197
 - herred 514
 - kirke 523
 - Møllegård 593
 Kammesgård 570

- Karlsgård 572
 Katrinelund 190
 Kiel 330
 Kiev 113
 Kikkenborg kro 41
 Kirkeby 156, 158, 160 f, 589, 593
 - kro 161
 - Odde 160
 Kjelst 12, 16, 29
 Klinthørn 566
 Klåby 596
 Knude 619
 Kolberger Heide 564
 Kolding 32, 73, 84, 183 f, 191,
 245, 339, 358
 Koldinghus len 48
 Kolsnap 594
 - kro 594
 Kongeåen 393, 524
 Kongsted 102 f
 Korskroen 184
 Korsør 572
 Kragelund 28
 Krarup 28, 38
 Krempe 563
 Kristiania 330
 Kristianssand 95, 330
 Krogsdal 564
 Krogsgård 37, 208, 619
 Kronborg 94 f
 Kvie 38
 Kvong 624
 Kærgård 425
 - birk 30, 34 f, 210 f, 561, 565,
 567 f
 - strand 555
 København 4, 17, 19, 22 f,
 45 ff, 121, 130 f, 162, 178, 193,
 262, 264, 272, 285, 294, 298,
 320, 362, 394 f, 403, 420, 476,
 497, 515, 531, 534, 608
 - Bispegården 53
 - Frue kirke 53, 534
 - havn 95
 - Helligåndskirken 53
 - Kgl. Teater 403
 - Ladegård 52
 - Latiner-kvarteret 63, 101 f
 - Nationalmuseet 197, 378, 389
 - Nikolaj kirke 53
 - Pederskirken 52
 - Regensen 534
 - Rådhus 19, 79
 - Slot 53, 79, 94
 - Studiegården 80
 - Universitet 50, 65, 67 f, 71, 132,
 199, 377, 535
 - Vajsenhus 534
 Køln 514, 516 f

 Ladelund landbrugsskole 274,
 594
 Landsø 565
 Langli 311
 Leipzig 69
 Lejrskov 32, 111
 Lemvig 40, 315
 Lendinggård 619
 Lifstrup 500, 616
 Lillebælt 429
 Lindbjerg 28
 Lindknud 190, 425 f
 Lintrup 588
 Listerdyb 318
 Liverpool 556
 Lolland 564
 London 555
 Lund 67, 78
 - Domkirke 65
 Lunde 28 f, 36, 271, 435, 568,
 610, 612, 619, 622, 624
 - kirke 523

- mejeri 270 f
- Lundenæs len 568
- slot 66
- Lunderskov 263, 285, 333
- Lundtarp 561, 565, 568 f, 572 f
- Lustrup 37, 424
- birk 424, 426
- Lustrupholm højskole 593
- Lutter am Barenberg 561
- Lübeck 196, 563
- Lydum 29, 568, 624
- gård 37
- kirke 524
- Lyne 28
- kro 41, 128
- Lykkegård 540
- Lüneburg 77
- Lystrup herregård 100, 102 f
- Læborg 395, 401
- kirke 404
- Lø 49
- herred 92
- Løgstør 131
- Løgumkloster 37, 42, 593
- Lønborg 37
- gård 155, 157
- præstegård 28
- Lønne 30, 564 f., 624
- sogn 425, 567 f.
- klint 320
- Løvlund 197

- Magstrup-Jegerup 60
- Malmø 90, 94
- Malo 555
- Malt 113, 190
- herred 92, 187, 190, 194 ff., 425
- kirke 515, 522
- Maltbæk 426
- Mandø 16, 426, 514, 574 ff.

- Gl. 578 f., 581
- Ny 578 f.
- Andel 578, 580 f.
- kirke 16 f.
- præsteboligen 575 ff., 580
- Marburg 562
- Marbæk 628
- Mecklenburg 587
- Mejlby 588
- Mejls 28
- Menton 553
- Merløse 564
- Middelfart 131, 470
- Middelhavet 375
- Mjøl 566
- Mors 39, 504
- Mosevrå 561
- Moss 554
- Münchenstein 330
- Mølby 502
- Måde 212, 298, 425

- Nagbøl præstegård 58
- Nederfidde 602
- Nerild krat 28
- Newcastle 345, 555, 557
- Nicæa 518
- Nielsbygård 37
- Nordby 12 f., 16, 273, 315, 595 f.
- Præstegård 16 f.
- Sparekasse 346
- Norden 179 f., 361, 378
- Nordenskov 28, 244 f.
- Nordstrand 210 f., 563
- Norge 96, 210, 242, 330, 387, 564, 566
- Nustrup sogn 594
- Nygaard 340
- Nykirke 425
- Nykøbing F. 236

- Nyløse 210 f.
 Nymindégab 313
 - lejren 250
 Næs herregård 93
 Næsbjerg 174
 Næstved 613
 Nørholm 5, 9, 28, 137 ff., 265,
 520
 Nørre herred 133
 Nr. Farup 579
 Nørre Horne herred 133, 197 f.
 Nr. Nebel 29, 92, 270, 286, 290,
 568, 599, 608
 - syssel 66
 Nr. Rangstrup herred 59
 Nr. Snede 408
 Nr. Vium sogn 326 f.
 Nørvangs herred 45
- Oddum kirke 511
 Odense 89, 235, 518
 Ohteride 556
 Oksby 211, 314 ff., 320, 557, 561
 Oksbøl 290
 Oksvang 189 f., 619, 622
 - gård 184, 187
 Ollerup 36
 Orre 617, 621
 - sogn 614
 Oslo 84, 96, 211
 Ostfriesland 179
 Outrup 29, 253, 414, 425, 612,
 617, 624
 - kirke 519
 Overby 617
 Overfidde 599, 602
 Ovnbøl 28, 433
- Padua 562
 Pappenburg 556
 Paris 588
- Parkeston 345
 Pillau 556
 Polen 241
 Porsborg 617, 619
 Portsmouth 554
 Preussen 283
 Påby 113
- Qvistrup 156
- Randers 235
 Ravnholt 111
 Ravensbjerg 184, 187
 Ravsted herred 92
 Refsing 122
 Rendsborg 431, 530, 596
 Resen 38
 Rhinen 387
 Ribe 12, 16 f., 35 ff., 41, 45 ff.,
 117, 121, 131, 178 f., 182 ff.,
 193, 197, 199 f., 206 f., 209,
 214, 284 f., 289, 294 f., 300 ff.,
 314, 318, 339, 347, 415, 423,
 431, 508, 512, 514, 516, 528 f.,
 531, 566, 571 f., 578 f., 585,
 587 ff., 592, 594, 596, 615 f.,
 619, 623
 - herred 31, 199
 - domkapitel 56
 - domkirke 68, 194, 514, 516
 - Sct. Catharinæ 516
 - højskole 274
 - Katedralskole 46 ff., 56, 60,
 64 f., 67, 69, 76, 84, 89
 - Liljebjerget 56
 - Puggård 64
 Ribe Kærgård 28
 Riberhus 34 f., 423 ff., 568
 - len 423 ff., 568
 Riga 555
 Rindby 596

- Ringkøbing 9, 38, 41, 186, 198,
 285, 326, 412
 Ringsted 518
 Rio de Janeiro 320
 Roager 589, 593
 Rodebæk 619
 Rolfsøgaard 599
 Rom 514
 Rosenberg 121
 Roskilde 70, 85, 88, 93, 97, 118,
 214, 623
 - Domkirke 90, 97, 120
 - Sct. Laurentius 53
 Rostock 425
 Roust 425
 - høje 615 f.
 Rusland 262
 Rødding 32 f.
 - højskole 274, 585
 Rørkjær mark 298
 Råhede 574
- Sachsen-Lauenburg 564
 Saderup 619
 Salling 39
 Sandvik 95
 Schillings Wanda 555
 Schlesien 340
 Schweiz 330, 489
 Seem 28, 424, 433
 - sogn 423 ff., 432 f., 584
 - kirke 424
 Seem-Varming
 brugsforening 586
 - skole 586
 Sejstrup 36, 214 f.
 Selsø herregård 562
 Sig 28
 Sild 330
 Silkeborg 286, 299
 Sirekøbing herregård 93
- Sjelborg 628
 Sjælland 93, 256, 285, 380, 531,
 533, 562
 Skads 137, 235, 619 ff.
 - herred 5, 31, 133, 143, 145,
 195 f., 350, 425, 471, 530, 614,
 621
 Skagen 239
 Skallebæk 431, 585
 - mølle 585, 596
 - kro 585
 Skallingen 311 ff., 553 ff.
 - Benknolde 316, 321 f.
 - Højknolde 317 f., 321 f.
 - Svenskeknolde 317 f., 320 ff.
 - Sand 311 f., 321, 555
 Skanderup 56, 60
 Skavbo 88
 Skibelund 393
 - krat 393
 Skjern 64, 66 f., 249, 264, 286
 Skotland 94 f.
 Skovgaard 606
 Skovlund 28
 Skovsende 175
 Skovsgård 564
 Skudstrup 614
 Skåne 71, 78, 93, 509 f.
 Slagelse 235, 398, 534
 Slangerup 90
 Slavs herred 195, 197
 Slebsager 618
 Slesvig 186, 558, 563, 574, 578,
 600
 Slesvig-Holsten 256, 330
 Smidstrup 32
 Smørpøt 619, 622
 Snepsgårde 424, 588
 Sneum 200, 215, 275
 - gård 186, 542
 - å 200, 202, 204

- Snorup 28
 Solberg 619
 Sorø akademi 530
 - kloster 618
 Spitsbergen 564
 Stadager 93
 Stade 387
 Stadil 38
 Starup 559
 Stettin 556
 Stockholm 553
 Stormholm 311 f.
 Strandby 285, 564
 - kro 346
 Strassbourg 59
 Struer 156, 264
 Stubberup 502, 505
 Sund 554
 Surhave 32
 Svalbard 564
 Sverige 30, 210, 409
 Sydamerika 293
 Sædding 386
 - storgård 185
 Sækbæk kro 41
 Sølsted 600
 Sønder Farup 586
 Sdr. Omme 38, 260
 Sdr. Lyngvig 313
 Sønderborg 3
 Sønderho 12, 178 ff., 316, 556,
 595 f.
 Sønderris 504
 Sønderside 210 ff., 561, 563 ff.,
 572
 Søndersø 607
 Søndertarp 572

 Tangen 567
 Tapdrup 564
 Tarm 41

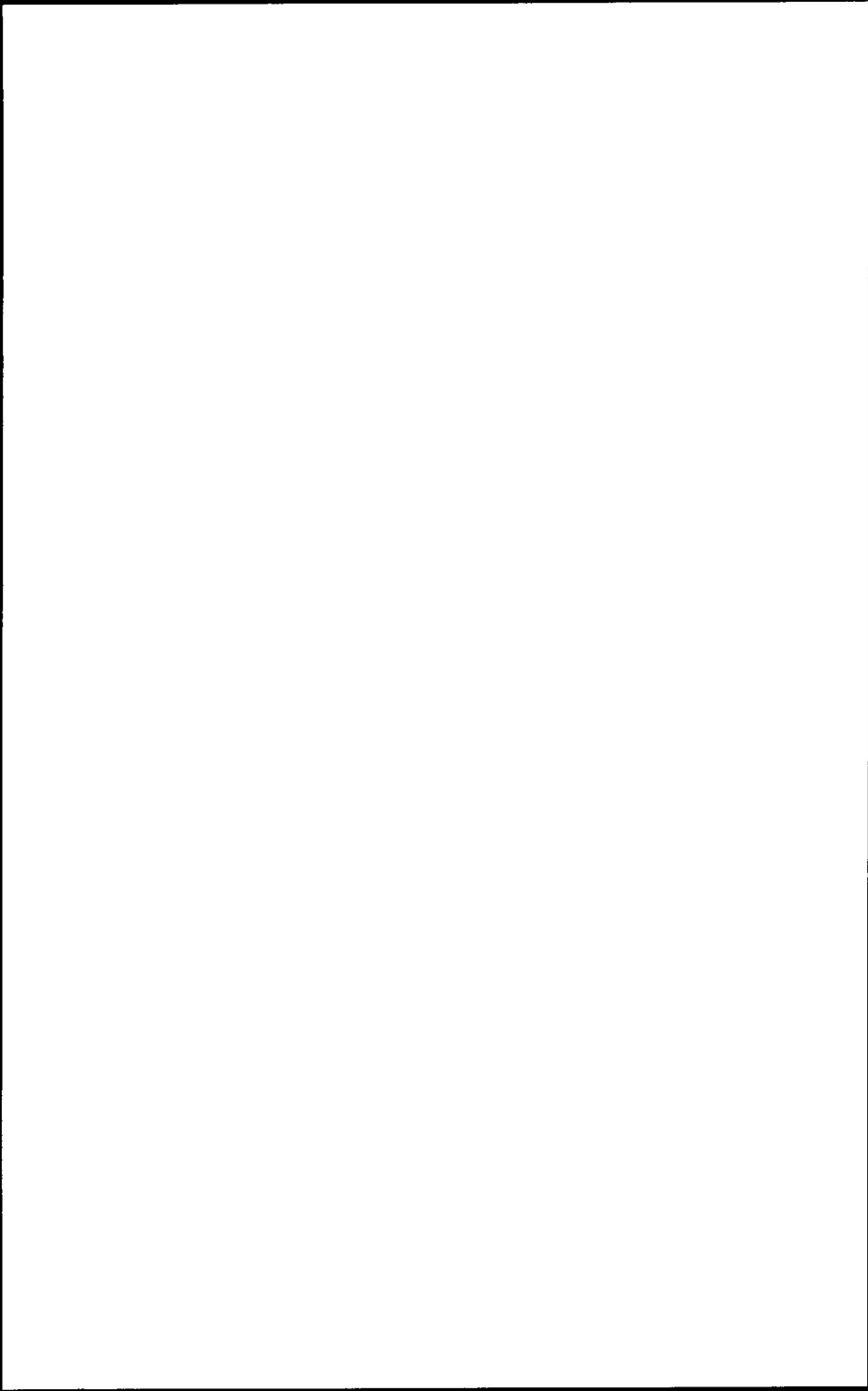
 Tarp 29
 - gård 184, 191
 Tastrup 28
 Thisted 68
 Thy 9, 39, 524
 Thyholm 38
 Tipper 566
 - halvøen 567
 Tistrup 12, 16, 299, 504, 600,
 602, 626
 Tjekkoslavakiet 241
 Tjæreborg 28, 200, 275, 429, 478,
 508, 539 ff., 543
 - brugsforening 272
 Tobøl 187
 Toftnæs 614
 Torstedlund 424
 Tostrup herregård 102
 Tranberg 425, 618
 Tranborggård 621
 Tripolis 404
 Trudsholm 508
 Tude 619
 Tuesbøl 426
 Tump mølle 621
 Tune landbrugsskole 596
 Tuse herred 93
 Tvis kloster 563 f.
 Tübingen 65
 Tyskland 91, 262 f., 267 f.,
 282 f., 292, 361, 365, 373, 375,
 378, 587
 Tømmerby 197, 424, 426
 Tønder 41 f., 330, 587, 593
 - herred 49, 92

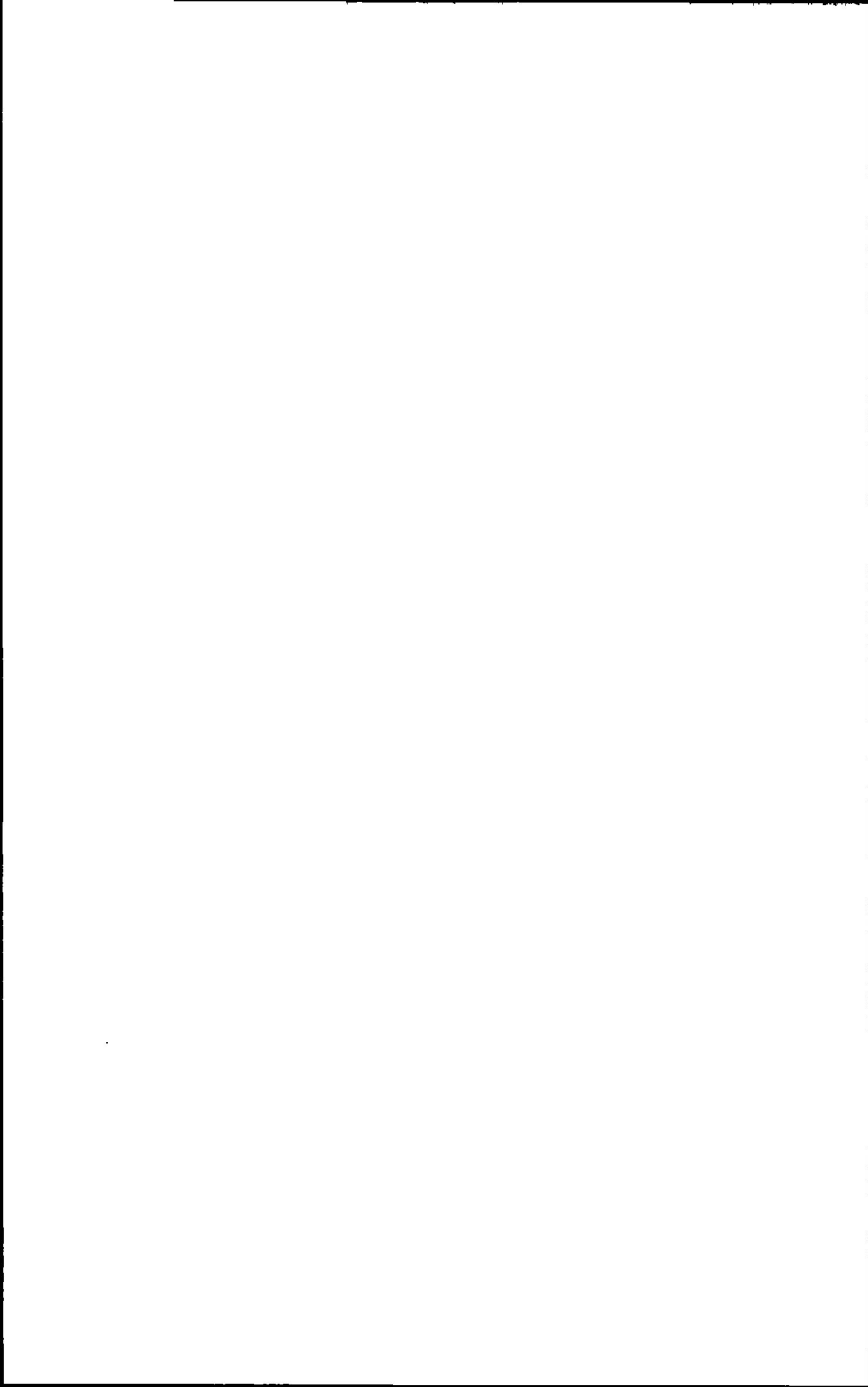
 Uglvig 28
 Ulfborg 59
 - herred 564
 Ulfeldts Bay 564
 Ulsted 134

- Vadstena 516
 Vamdrup 285
 Varberg 96
 Varde 3 ff., 7, 9, 12, 16, 28 ff.,
 41 f., 126 ff., 141, 156, 162,
 167, 183 f., 194, 196, 199 f.,
 206, 209, 235 ff., 263, 269 f.,
 284 ff., 299, 317, 319 f., 347,
 350, 409 ff., 435, 441, 508,
 523, 527, 531, 553, 557, 563 f.,
 566, 571 f., 599, 606, 608, 611,
 614, 621, 623
 - syssel 196
 - Arnbjerg 130 f., 148, 154, 410
 - Asylgården 132, 137 ff., 152,
 154
 - Byfogedgården 130, 152
 - Galgebakken 4
 - Jacobi kirke 410, 523
 - Kampmannske Gård 126, 133,
 135, 149 f., 243
 - Købmandsgården 135 ff., 152
 - Museum 130, 415, 433, 441
 - Nicolaj kirke 410
 - Nørreport 410 ff.
 - Postgården 133 ff., 149, 152
 - Rådhus 243
 - Schultzke gård 128, 130
 - Skovbogade 126 ff., 410, 412 f.
 - Sparekassen 4, 142, 149
 - station 156
 - Sønderport 410 ff.
 - Tranbergs brænderigård 126 f.,
 152
 - Bank 136, 288, 291, 346
 - hus 412
 - Vesterport 410 ff.
 - Walters Toft 139
 - Østerport 410 ff.
 Varde-Hjerding
 tolddistrikt 553 ff.
- Varming 584 ff., 588, 592 f., 596
 Veerst 440
 Vejen 17, 113 f., 122, 184, 392,
 399 ff., 404 f.
 - kirke 401, 403 f., 523
 - kro 191
 - mejeri 399
 - præstegård 401 f.
 - Realskole 114, 392 ff.
 Vejen-Læborg 92
 Vejers 313, 554
 Vejle 32, 44 f., 49, 84, 89, 251,
 330, 467, 535, 618
 Vejrup 188, 199, 439
 - kirke 187 f.
 Velling 508
 Vendsyssel 628
 Venjergård 508
 Vester herred 29, 31, 34, 131,
 133, 319, 410, 555
 Vester Horne herred 60, 91, 195,
 197, 425, 565
 V. Nebel 32, 134, 185 f., 527 ff.,
 616, 621, 624
 - kirke 499 ff., 530
 V. Starup 559
 V. Vallø 93
 V. Vedsted 522, 576
 Vestkjær højskole 274
 Vestterp 38
 Vestervig 37
 Viborg 3, 48, 69, 92, 104, 240,
 443, 472 ff., 476 f., 491, 560,
 572, 627
 Vilslev 38, 56, 199 f., 215, 423 ff.
 Vilstrup 84
 Visselbjerg 37, 425, 617
 Vittarp 253
 Viumgård 37
 Vognserup 93
 Vorbasse 38, 357 ff.

- kirke 390 f.
Vrenderup 165 ff., 618, 621
Værn 566
- Westerland 330
Wismar 555
Wittenberg 48, 65, 69, 81
- Yderik 28
- Ødis Bramdrup 330
Øerne 253, 256, 262
Ølgod 274, 284, 625 ff.
- sparekasse 269
Øllufgård 499 ff., 615 ff.
- Ølufvad kro 41
Øse sogn 425
Østbæk højskole 274
Øster Horne herred 29, 31, 131,
133, 195 ff.
Ø. Starup 92
Østrig 283
- Åbenrå 443, 554
Ål 38
Ålborg 68, 70, 242
Århus 69, 77, 85, 183, 235, 271
Årre 263
Årsmarke 93
Åstrup 199

11

15

Indhold

<i>Ellen Nørgaard: Esbjerg Skolevæsen 1905-1914</i>	467
<i>H. K. Kristensen: Fra Vester Nebel Kirke</i>	499
<i>Bue Kaae: Nogle præstebioграфier fra Brøndum-Vester Nebel sogne i det 18. århundrede m.m.</i>	527
<i>Jens Kusk: »Æ Buendgoer« i Tjæreborg - en opmåling af en gammel gård</i>	539
<i>H. K. Kristensen: Strandinge 1763-1785 på kysten af Varde-Hjerting tolddistrikt</i>	553
<i>Harald Nielsen: Kirkestævne</i>	558
<i>H. K. Kristensen: Et angreb på Sønder side under Kejserkrigen og angrebets ledere</i>	561
<i>Søren Mulvad: Warmingfamilien og Mandø 1841-1844</i>	574
<i>Andreas Nørgård: »Livserindringer«</i>	584
<i>K. Hildebrandt Hansen: En landsbyslagter og hans værksted</i> ...	599
<i>H. K. Kristensen: Nogle træk fra Skast Herred under Carl Gustav krigene</i>	614
<i>H. K. Kristensen: En instrumentist i aktion</i>	623
<i>H. K. Kristensen-prisen</i>	625
<i>Mindeord</i>	628
<i>Anmeldelser</i>	630
<i>Et udvalg af historisk litteratur om Ribe amt</i>	636
<i>Beretning 1979</i>	642
<i>Nye medlemmer 1979-1980</i>	643
<i>Regnskab 1979</i>	644
<i>Beretninger fra amtets lokalhistoriske arkiver</i>	646
<i>Register</i>	658